

Lagrådsremiss

Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 13 mars 2025

Romina Pourmokhtari

Fredrik Nordenfelt
(Klimat- och näringslivsdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslår regeringen lagändringar för att förbättra och förtydliga genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt (MKB-direktivet). Ändringarna görs i miljöbalken och ett antal sektorslagar, bland annat lagen om kontinentalsockeln och väglagen.

De föreslagna ändringarna i miljöbalken innebär bland annat att beslut om betydande miljöpåverkan ska göras tillgängliga för allmänheten, att regeringen ges bemyndigande att meddela föreskrifter om när en anmälningsskyldig verksamhet tidigast får påbörjas och att det förtydligas att miljöorganisationer får överklaga beslut där tillsynsmyndigheten har bedömt om en anmälningsskyldig verksamhet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Ändringarna i sektorslagarna innebär bland annat att beslut om betydande miljöpåverkan i ärenden enligt dessa lagar ska göras tillgängliga för allmänheten.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2025.

Innehållsförteckning

1	Beslut	4
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag om ändring i miljöbalken	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1966:314) om kontinentalsockeln	8
2.3	Förslag till lag om ändring i väglagen (1971:948)	9
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1978:160) om vissa rörledningar	11
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn	12
2.6	Förslag till lag om ändring i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet	13
2.7	Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon	14
2.8	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1649) om byggande av järnväg	15
2.9	Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)	17
2.10	Förslag till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403)	19
3	Ärendet och dess beredning	20
4	Bakgrund	20
4.1	MKB-direktivet	20
4.2	Den svenska regleringen	21
4.3	Kommissionens formella underrättelse	26
4.4	Genomförda åtgärder	26
5	Överväganden och förslag	27
5.1	Beslut om betydande miljöpåverkan	27
5.1.1	Tillgängliggörande av beslut för allmänheten	27
5.1.2	Innehållet i och överklagande av beslut om betydande miljöpåverkan enligt väglagen och lagen om byggande av järnväg	29
5.2	Regeringens föreskriftsrätt utökas	30
5.3	Slutförande av miljöbedömning enligt farledslagen	33
5.4	Reglering av klagorätt för miljöorganisationer	34
5.5	Underrättelseskyldighet för förvaltningsmyndigheter	36
5.6	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	36
6	Konsekvenser	37
6.1	Det aktuella problemet och vilken förändring som eftersträvas	37
6.2	Förslagen i korthet	37
6.3	Alternativ	38
6.3.1	Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas	38
6.3.2	Alternativ för att uppnå förändringen	38

6.4	Vilka som berörs av regleringen.....	39
6.5	Konsekvenser för miljön	39
6.6	Konsekvenser för staten	40
6.7	Konsekvenser för kommuner.....	40
6.8	Konsekvenser för regioner	41
6.9	Konsekvenser för företag	41
6.10	Konsekvenser för enskilda	41
6.11	Bedömning av om förslagen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av anslutningen till EU	41
6.12	Behov av särskilda hänsyn när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser	42
7	Författningskommentar	42
7.1	Förslaget till lag om ändring i miljöbalken.....	42
7.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1966:314) om kontinentalsockeln.....	45
7.3	Förslaget till lag om ändring i väglagen (1971:948).....	46
7.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1978:160) om vissa rörledningar	47
7.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn	47
7.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet	48
7.7	Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon.	49
7.8	Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1649) om byggande av järnväg.....	49
7.9	Förslaget till lag om ändring i ellagen (1997:857)	50
7.10	Förslaget till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403)	51
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet.....	53
Bilaga 2	Promemorians Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet lagförslag	56
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	62
Bilaga 4	Sammanfattning av promemorian Ytterligare steg för att förbättra genomförandet av MKB-direktivet	64
Bilaga 5	Promemorians Ytterligare steg för att förbättra genomförandet av MKB-direktivet lagförslag.....	65
Bilaga 6	Förteckning över remissinstanserna	73

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i miljöbalken,
2. lag om ändring i lagen (1966:314) om kontinentalsockeln,
3. lag om ändring i väglagen (1971:948),
4. lag om ändring i lagen (1978:160) om vissa rörledningar,
5. lag om ändring i lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn,
6. lag om ändring i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet,
7. lag om ändring i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon,
8. lag om ändring i lagen (1995:1649) om byggande av järnväg,
9. lag om ändring i ellagen (1997:857),
10. lag om ändring i naturgaslagen (2005:403).

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om miljöbalken

dels att 9 kap. 6 c och 6 d §§, 11 kap. 9 a och 9 b §§ och 17 kap. 5 § miljöbalken ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 6 kap. 26 a § och 16 kap. 13 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

26 a §

Länsstyrelsen ska göra ett beslut enligt 26 § tillgängligt för allmänheten. Detta gäller dock inte om

1. beslutet gäller en verksamhet eller åtgärd som enbart avser försvaret, och

2. ett tillgängliggörande bedöms påverka försvaret negativt.

9 kap.

6 c §²

En anmälningspliktig verksamhet får påbörjas tidigast sex veckor efter det att anmälan har gjorts, om inte *tillsynsmyndigheten bestämmer annat.*

En anmälningspliktig verksamhet får påbörjas tidigast sex veckor efter det att anmälan har gjorts, om inte *något annat följer av föreskrifter som har meddelats med stöd av 6 d § 3.*

6 d §³

Regeringen får meddela föreskrifter om

1. skyldighet för tillsynsmyndigheten att meddela sådana förelägganden som avses i 6 a §, *och*

2. vad som ska gälla vid ändring av en verksamhet som omfattas av ett tillstånd som avses i 6 b § eller som har upphört att vara tillstånds-

1. skyldighet för tillsynsmyndigheten att meddela sådana förelägganden som avses i 6 a §,

2. vad som ska gälla vid ändring av en verksamhet som omfattas av ett tillstånd som avses i 6 b § eller som har upphört att vara tillstånds-

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/52/EU.

² Senaste lydelse 2012:907.

³ Senaste lydelse 2012:907.

pliktig men bedrivs med stöd av ett tillstånd enligt detta kapitel.

pliktig men bedrivs med stöd av ett tillstånd enligt detta kapitel, *och*
3. när en anmälningspliktig verksamhet tidigast får påbörjas.

11 kap.

9 a §⁴

Regeringen får meddela föreskrifter om att det för vissa vattenverksamheter i stället för tillstånd ska krävas att verksamheterna har anmälts.

Regeringen får meddela föreskrifter om

1. att det för vissa vattenverksamheter i stället för tillstånd ska krävas att verksamheterna har anmälts,

2. skyldighet för tillsynsmyndigheten att förelägga den som har gjort en anmälan att ansöka om tillstånd, och

3. när en anmälningspliktig verksamhet tidigast får påbörjas.

Även om anmälningsplikt har föreskrivits får tillsynsmyndigheten, enligt föreskrifter som meddelas av regeringen, i det enskilda fallet förelägga en verksamhetsutövare att ansöka om tillstånd.

9 b §⁵

Ansökan om tillstånd till vattenverksamhet prövas av mark- och miljödomstolen. Ansökan om tillstånd till markavvattning prövas dock av länsstyrelsen, om den inte ska prövas av mark- och miljödomstolen enligt 7 kap. 19 eller 20 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Anmälan om vattenverksamhet ska, enligt föreskrifter som meddelas av regeringen, göras till försvarsinspektören för hälsa och miljö, länsstyrelsen eller kommunen.

En anmälningspliktig vattenverksamhet får påbörjas tidigast åtta veckor efter det att anmälan har gjorts, om inte *tillsynsmyndigheten bestämmer något annat.*

En anmälningspliktig vattenverksamhet får påbörjas tidigast åtta veckor efter det att anmälan har gjorts, om inte *något annat följer av föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 a § första stycket 3.*

16 kap.

13 a §

En ideell förening eller annan juridisk person som avses i 13 § första stycket får överklaga överklagbara beslut enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken där tillsynsmyndigheten har bedömt om en anmälningspliktig

⁴ Senaste lydelse 2018:1407.

⁵ Senaste lydelse 2017:782.

verksamhet eller åtgärd kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. I fråga om rätten att överklaga ett sådant beslut tillämpas 13 § andra och tredje stycket.

17 kap.

5 §⁶

En myndighet eller kommun som inom sitt verksamhetsområde får kännedom om en verksamhet som avses i 3 § ska underrätta regeringen om verksamheten.

En förvaltningsmyndighet eller kommun som inom sitt verksamhetsområde får kännedom om en verksamhet som avses i 3 § ska underrätta regeringen om verksamheten.

Trafikverket ska årligen underrätta regeringen om byggande av vägar och järnvägar som omfattas av första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2025.

⁶ Senaste lydelse 2012:441.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1966:314) om kontinentalsockeln

Härigenom föreskrivs¹ att 3 a § lagen (1966:314) om kontinentalsockeln att ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 a §²

Vid prövning av tillstånd att utforska kontinentalsockeln eller att utvinna naturtillgångar från den tillämpas 2 kap. och 5 kap. 3–5 §§ miljöbalken. Prövningsmyndigheten ska tillämpa det som sägs om mark- och miljödomstolens handläggning i 22 kap. 13 § miljöbalken. Bestämmelser om att tillstånd krävs för vissa verksamheter och åtgärder finns i 7 kap. 28 a–29 b §§ miljöbalken.

Vid prövning av tillstånd att utvinna naturtillgångar från kontinentalsockeln tillämpas dessutom 3 och 4 kap. miljöbalken.

För verksamheter och åtgärder som ska prövas för ett tillstånd att genom borring eller sprängning utforska kontinentalsockeln eller att utvinna naturtillgångar från den ska

1. bestämmelserna om planer och annat underlag i 3 kap. 11 och 12 §§ och 5 kap. 18 § miljöbalken tillämpas,

2. frågan om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan avgöras i ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26 och 27 §§ miljöbalken efter att en undersökning enligt 6 kap. 23–25 §§ har gjorts, om annat inte följer av undantagen i 6 kap. 23 § andra stycket,

2. frågan om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan avgöras i ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26–27 §§ miljöbalken efter att en undersökning enligt 6 kap. 23–25 §§ har gjorts, om annat inte följer av undantagen i 6 kap. 23 § andra stycket,

3. en specifik miljöbedömning görs, information lämnas och samordning ske enligt 6 kap. 28–46 §§ miljöbalken, om en betydande miljöpåverkan kan antas, och

4. ett förenklat underlag tas fram enligt 6 kap. 47 § miljöbalken, om länsstyrelsen beslutar att en betydande miljöpåverkan inte kan antas.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2025.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/52/EU.

² Senaste lydelse 2024:964.

2.3 Förslag till lag om ändring i väglagen (1971:948)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om väglagen (1971:948)²
dels att 15 och 74 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas en ny paragraf, 15 d §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §³

Länsstyrelsen ska under samrådet *pröva* om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Länsstyrelsen ska under samrådet *i ett särskilt beslut avgöra* om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. *Beslutet ska redovisa de omständigheter som talar för eller emot att verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.*

Prövningen ska göras av den länsstyrelse inom vars område projektet huvudsakligen ska utföras efter samråd med övriga berörda länsstyrelser. Länsstyrelsen får inte besluta i ärendet innan den som avser att bygga vägen har gett de enskilda som kan antas bli särskilt berörda möjlighet att yttra sig enligt 14 c § andra stycket

Regeringen får meddela föreskrifter om att vissa slags projekt enligt denna lag ska antas medföra en betydande miljöpåverkan.

15 d §

Länsstyrelsen ska göra ett beslut enligt 15 § första stycket tillgängligt för allmänheten. Detta gäller dock inte om

1. beslutet gäller en verksamhet eller åtgärd som enbart avser försvaret, och

2. ett tillgängliggörande bedöms påverka försvaret negativt.

74 §⁴

Länsstyrelsens beslut enligt 37, 45–47 §, 48 § andra stycket, 52, 53 eller 64 § andra stycket får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/52/EU.

² Lagen omtryckt 1987:459.

³ Senaste lydelse 2012:439.

⁴ Senaste lydelse 2012:439.

Länsstyrelsens beslut enligt 15 § första stycket, 16 § tredje stycket eller 16 b § andra stycket får inte överklagas.

Andra beslut av länsstyrelsen enligt denna lag än som avses i första och andra styckena får överklagas till regeringen.

Länsstyrelsens beslut enligt 16 § tredje stycket eller 16 b § andra stycket får inte överklagas.

Andra beslut av länsstyrelsen enligt denna lag än som avses i första och andra styckena får överklagas till regeringen. *Länsstyrelsens beslut enligt 15 § första stycket får inte överklagas särskilt.*

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2025.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1978:160) om vissa rörledningar

Härigenom föreskrivs¹ att 4 § lagen (1978:160) om vissa rörledningar ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §²

Koncession får meddelas endast om det från allmän synpunkt är lämpligt att ledningen dras fram och används och sökanden är lämplig att utöva verksamhet som avses med koncessionen.

Koncession får inte strida mot en detaljplan eller områdesbestämmelser. Om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas, får dock mindre avvikelser göras.

Vid koncessionsprövning ska 2–4 kap. och 5 kap. 3–5 och 18 §§ miljöbalken tillämpas.

För verksamheter och åtgärder som ska prövas för en koncession ska

1. frågan om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan avgöras i ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26 och 27 §§ miljöbalken efter att en undersökning enligt 6 kap. 23–25 §§ har gjorts, om annat inte följer av undantagen i 6 kap. 23 § andra stycket,

1. frågan om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan avgöras i ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26–27 §§ miljöbalken efter att en undersökning enligt 6 kap. 23–25 §§ har gjorts, om annat inte följer av undantagen i 6 kap. 23 § andra stycket,

2. en specifik miljöbedömning göras, information lämnas och samordning ske enligt 6 kap. 28–46 §§ miljöbalken, om en betydande miljöpåverkan kan antas, och

3. ett förenklat underlag tas fram enligt 6 kap. 47 § miljöbalken, om länsstyrelsen beslutar att en betydande miljöpåverkan inte kan antas.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2025.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/52/EU.

² Senaste lydelse 2024:965.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn

Härigenom föreskrivs¹ att 1 b § lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 b §²

I ett ärende enligt denna lag ska

1. frågan om farleden eller hamnen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan avgöras i ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26 och 27 §§ miljöbalken efter att en undersökning enligt 6 kap. 23–25 §§ har gjorts, om inte annat följer av undantagen i 6 kap. 23 § andra stycket,

2. en specifik miljöbedömning göras och information lämnas enligt 6 kap. 28–41, 44 och 45 §§ miljöbalken, om en betydande miljöpåverkan kan antas,

3. ett förenklat underlag tas fram enligt 6 kap. 47 § miljöbalken, om länsstyrelsen beslutar att en betydande miljöpåverkan inte kan antas,

4. Sjöfartsverket och berörda länsstyrelser omfattas av de samråd som ska ske, och

5. det som föreskrivs i 6 kap. miljöbalken om länsstyrelse ska gälla den länsstyrelse inom vars område verksamheten huvudsakligen ska bedrivas.

Berörda länsstyrelser ska ta ställning till om miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken innan beslut fattas om att inrätta, utvidga eller avlysa allmän farled eller allmän hamn. Beslut i den frågan får inte överklagas.

I samband med prövningen av ett ärende enligt denna lag ska miljökonsekvensbeskrivningen och resultatet av samråd och yttranden beaktas.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2025.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/52/EU.

² Senaste lydelse 2024:966.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet

Härigenom föreskrivs¹ att 5 c § lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 c §²

För en kärnteknisk anläggning som ska prövas för ett tillstånd att uppföra, inneha eller driva en sådan anläggning ska

1. bestämmelserna om planer och planeringsunderlag i 3 kap. 11 och 12 §§ och 5 kap. 18 § miljöbalken tillämpas,

2. frågan om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan avgöras i ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26 och 27 §§ miljöbalken efter att en undersökning enligt 6 kap. 23–25 §§ har gjorts, om annat inte följer av undantagen i 6 kap. 23 § andra stycket,

3. en specifik miljöbedömning göras, information lämnas och samordning ske enligt 6 kap. 28–46 §§ miljöbalken, om en betydande miljöpåverkan kan antas, och

4. ett förenklat underlag tas fram enligt 6 kap. 47 § miljöbalken, om länsstyrelsen beslutar att en betydande miljöpåverkan inte kan antas.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2025.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/52/EU.

² Senaste lydelse 2024:967.

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon

Härigenom föreskrivs¹ att 6 § lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §²

Vid prövning av tillstånd ska 2–4 kap. och 5 kap. 3–5 och 18 §§ miljöbalken tillämpas.

För verksamheter och åtgärder som ska prövas för ett tillstånd ska, på samma sätt som om ansökan avser en verksamhet i Sverige,

1. frågan om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan avgöras i ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26 och 27 §§ miljöbalken efter att en undersökning enligt 6 kap. 23–25 §§ har gjorts, om annat inte följer av undantagen i 6 kap. 23 § andra stycket,

1. frågan om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan avgöras i ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26–27 §§ miljöbalken efter att en undersökning enligt 6 kap. 23–25 §§ har gjorts, om annat inte följer av undantagen i 6 kap. 23 § andra stycket,

2. en specifik miljöbedömning göras, information lämnas och samråd ske enligt 6 kap. 28–46 §§ miljöbalken, om en betydande miljöpåverkan kan antas, och

3. ett förenklat underlag tas fram enligt 6 kap. 47 § miljöbalken, om länsstyrelsen beslutar att en betydande miljöpåverkan inte kan antas.

Det som sägs om länsstyrelsen i 6 kap. miljöbalken ska gälla länsstyrelsen i det län där Sveriges sjöterritorium är närmast det område där verksamheten avses att bedrivas.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2025.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/52/EU.

² Senaste lydelse 2024:968.

2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1649) om byggande av järnväg

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (1995:1649) om byggande av järnväg

dels att 2 kap. 4 § och 5 kap. 2 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 2 kap. 4 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

4 §²

Länsstyrelsen ska under samrådet *pröva* om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Länsstyrelsen ska under samrådet *i ett särskilt beslut avgöra* om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. *Beslutet ska redovisa de omständigheter som talar för eller emot att verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.*

Prövningen ska göras av den länsstyrelse inom vars område projektet huvudsakligen ska utföras efter samråd med övriga berörda länsstyrelser. Länsstyrelsen får inte besluta i ärendet innan den som avser att bygga järnvägen har gett de enskilda som kan antas bli särskilt berörda möjlighet att yttra sig enligt 3 § andra stycket.

Regeringen får meddela föreskrifter om att vissa slags projekt enligt denna lag ska antas medföra en betydande miljöpåverkan.

4 a §

Länsstyrelsen ska göra ett beslut enligt 4 § första stycket tillgängligt för allmänheten. Detta gäller dock inte om

1. beslutet gäller en verksamhet eller åtgärd som enbart avser försvaret, och

2. ett tillgängliggörande bedöms påverka försvaret negativt.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/52/EU.

² Senaste lydelse 2012:440.

5 kap.

2 §³

Länsstyrelsens beslut enligt 3 kap. 3 a § får överklagas till regeringen. Länsstyrelsens beslut enligt 2 kap. 4 § första stycket och 3 kap. 3 a § får överklagas till regeringen.

Länsstyrelsens beslut enligt 2 kap. 4 § första stycket får inte överklagas särskilt.

Länsstyrelsens beslut enligt 2 kap. 4 § första stycket, 8 § tredje stycket eller 10 § andra stycket får inte överklagas. Länsstyrelsens beslut enligt 2 kap. 8 § tredje stycket eller 10 § andra stycket får inte överklagas.

Andra beslut av länsstyrelsen får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2025.

2.9 Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs¹ att 2 kap. 17 och 35 §§ ellagen (1997:857) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

17 §²

Vid en prövning av frågor om beviljande av nätkoncession för linje ska 2–4 kap. och 5 kap. 3–5 och 18 §§ miljöbalken tillämpas.

För en starkströmsledning som ska prövas för en nätkoncession för linje ska

1. frågan om huruvida byggandet eller användandet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan avgöras genom ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26 och 27 §§ miljöbalken efter det att en undersökning enligt 6 kap. 23–26 §§ har gjorts, om något annat inte följer av 6 kap. 23 § andra stycket,

1. frågan om huruvida byggandet eller användandet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan avgöras genom ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26–27 §§ miljöbalken efter det att en undersökning enligt 6 kap. 23–26 §§ har gjorts, om något annat inte följer av 6 kap. 23 § andra stycket,

2. en specifik miljöbedömning göras, information lämnas och samordning ske enligt 6 kap. 28–46 §§ miljöbalken, om en betydande miljöpåverkan kan antas, och

3. ett förenklat underlag tas fram enligt 6 kap. 47 § miljöbalken, om länsstyrelsen beslutar att en betydande miljöpåverkan inte kan antas.

Trots första och andra styckena behöver frågor som har prövats i ett mål eller ärende om tillstånd enligt miljöbalken inte prövas på nytt i ärendet om nätkoncession. Om det i målet eller ärendet om tillstånd enligt miljöbalken finns en miljökonsekvensbeskrivning som beskriver de direkta och indirekta effekter på människors hälsa och miljön som ledningen kan medföra, behöver det inte finnas någon särskild miljökonsekvensbeskrivning i koncessionsärendet.

35 §³

Vid en omprövning enligt 31 § ska 2–4 kap. och 5 kap. 3–5 och 18 §§ miljöbalken tillämpas.

För den nätkoncession som ska omprövas ska

1. frågan om huruvida en betydande miljöpåverkan kan antas avgöras genom ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26 och 27 §§ miljöbalken efter det att en undersökning enligt 6 kap. 23–26 §§ har gjorts,

1. frågan om huruvida en betydande miljöpåverkan kan antas avgöras genom ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26–27 §§ miljöbalken efter det att en undersökning enligt 6 kap. 23–26 §§ har gjorts, om

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/52/EU.

² Senaste lydelse 2024:969.

³ Senaste lydelse 2024:969.

om något annat inte följer av 6 kap. 23 § andra stycket, något annat inte följer av 6 kap. 23 § andra stycket,

2. en specifik miljöbedömning göras, information lämnas och samordning ske enligt 6 kap. 28–46 §§ miljöbalken, om en betydande miljöpåverkan kan antas, och

3. ett förenklat underlag tas fram enligt 6 kap. 47 § miljöbalken, om länsstyrelsen beslutar att en betydande miljöpåverkan inte kan antas.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2025.

2.10 Förslag till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403)

Härigenom föreskrivs¹ att 2 kap. 7 § naturgaslagen (2005:403) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

7 §²

Vid prövning av frågor om meddelande av koncession ska 2–4 kap. och 5 kap. 3–5 och 18 §§ miljöbalken tillämpas.

För verksamheter och åtgärder som ska prövas för en koncession ska

1. frågan om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan avgöras i ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26 och 27 §§ miljöbalken efter att en undersökning enligt 6 kap. 23–26 §§ har gjorts om annat inte följer av undantagen i 6 kap. 23 § andra stycket,

1. frågan om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan avgöras i ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26–27 §§ miljöbalken efter att en undersökning enligt 6 kap. 23–26 §§ har gjorts om annat inte följer av undantagen i 6 kap. 23 § andra stycket,

2. en specifik miljöbedömning göras, information lämnas och samordning ske enligt 6 kap. 28–46 §§ miljöbalken, om en betydande miljöpåverkan kan antas, och

3. ett förenklat underlag tas fram enligt 6 kap. 47 § miljöbalken, om länsstyrelsen beslutar att en betydande miljöpåverkan inte kan antas.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2025.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/52/EU.

² Senaste lydelse 2024:971.

3 Ärendet och dess beredning

Europeiska kommissionen framförde i en formell underrättelse i oktober 2019 synpunkter på hur Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt (MKB-direktivet) hade genomförts i svensk rätt (KN2023/01123). Underrättelsen omfattade genomförandet av ett stort antal av direktivets artiklar och bilagor.

Med anledning av de synpunkter som kommissionen framförde sågs genomförandet av MKB-direktivet över inom Regeringskansliet. Som ett led i översynen avseende miljöbalken, ett antal sektorslagar och anslutande föreskrifter utarbetades inom Miljödepartementet under våren 2021 promemorian Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet (KN2023/01157). Promemorian innehåller förslag som huvudsakligen har tagits fram i syfte att förtydliga det svenska genomförandet av MKB-direktivet. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissvaren finns tillgängliga i Klimat- och näringslivsdepartementet (KN2023/01157).

Som ett ytterligare led i översynen av miljöbalken och anslutande föreskrifter utarbetades inom Regeringskansliet under 2023 promemorian Ytterligare steg för att förbättra och förtydliga genomförandet av MKB-direktivet (KN2023/04664). Promemorian innehåller ytterligare förslag som syftar till att förbättra genomförandet av MKB-direktivet. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 4*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 5*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 6*. Remissvaren finns tillgängliga i Klimat- och näringslivsdepartementet (KN2023/04664).

I promemorian Ytterligare steg för att förbättra genomförandet av MKB-direktivet lämnas även lagförslag som inte behandlas i denna lagrådsremiss. Förslagen gäller krav på förprövning för vissa vattentäkter, jordbruk och annan verksamhet, ny anmälningsplikt för vissa verksamheter och vissa handläggningsregler hos länsstyrelsen och kommunala nämnder samt straffbestämmelser.

4 Bakgrund

4.1 MKB-direktivet

MKB-direktivet innehåller krav på att medlemsstaterna ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att projekt som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan bland annat på grund av deras art, storlek eller lokalisering blir föremål för en miljökonsekvensbedömning och genomgår en tillståndsprövning (artikel 2.1).

I bilaga I till direktivet finns en lista över de projekt som alltid kan antas medföra en betydande miljöpåverkan och för vilka en miljökonsekvensbedömning och en tillståndsprövning är obligatorisk (artikel 4.1).

I bilaga II till direktivet finns en lista över de projekt där medlemsstaterna själva får bedöma från fall till fall eller med tillämpning av gränsvärden eller kriterier om en miljökonsekvensbedömning ska göras (artikel 4.2). Vid bedömningen av om en miljökonsekvensbedömning ska göras för projekt som anges i bilaga II till direktivet ska de urvalskriterier som anges i bilaga III till direktivet beaktas (artikel 4.3).

I fråga om de projekt för vilka en miljökonsekvensbedömning ska göras ställer direktivet krav på att en miljökonsekvensbeskrivning ska upprättas (artikel 5.1 och bilaga IV). Vilka krav som i det enskilda fallet ska ställas på beskrivningen avgörs från fall till fall. Processen innefattar samråd, granskning och bedömning och avslutas med ett beslut i frågan om tillstånd. Direktivet ställer vidare krav på vilka uppgifter som ett beslut att bevilja tillstånd ska innehålla (artikel 8a.1).

Enligt direktivet ska den berörda allmänheten ges rätt att få den materiella eller formella giltigheten av ett beslut, en handling eller en underlåtenhet som omfattas av bestämmelserna om allmänhetens deltagande i direktivet prövad i domstol eller något annat oberoende och opartiskt organ som inrättats genom lag. Rätten till överprövning gäller sådana medlemmar av den berörda allmänheten som har ett tillräckligt intresse eller som hävdar att en rättighet kränks, när detta utgör en förutsättning enligt medlemsstatens förvaltningsprocessrättsliga lagstiftning (artikel 11.1). Medlemsstaterna ska fastställa i vilket skede som beslut, handlingar eller underlåtenhet ska kunna prövas (artikel 11.2). Medlemsstaterna ska också fastställa vad som utgör ett tillräckligt intresse och kränkning av en rättighet, i enlighet med målet att ge den berörda allmänheten en omfattande rätt till rättslig prövning (artikel 11.3). För det ändamålet ska det intresse som en icke-statlig miljöskyddsorganisation har anses vara tillräckligt, förutsatt att organisationen uppfyller de krav på icke-statliga miljöorganisationer som ställs i nationell lagstiftning (artikel 11.3 jämförd med artikel 1.2 e).

EU-domstolen har fastställt att rätten att få ett beslut, en handling eller en underlåtenhet prövad enligt direktivet omfattar beslut i frågan om betydande miljöpåverkan. Ett sådant beslut ska enligt EU-domstolen kunna prövas genom ett överklagande av beslutet i sig eller genom ett överklagande av ett senare tillståndsbeslut (se bland annat rättsfallet Gruber, C-570/13, EU:C:2015:231, punkt 44).

4.2 Den svenska regleringen

Miljöbalken och sektorslagstiftning

MKB-direktivet har genomförts i miljöbalken med tillhörande förordningar. Direktivet har också genomförts i sektorslagstiftning, antingen genom hänvisningar till tillämpliga bestämmelser i miljöbalken eller genom särskilda bestämmelser i respektive sektorslag.

En utgångspunkt i det svenska systemet för att reglera och kontrollera miljöpåverkan av verksamheter och åtgärder är krav på förprövning

genom ett tillstånds- eller anmälningsförfarande. De projekt som omfattas av MKB-direktivet är i huvudsak sådana som i Sverige tillståndsprövas enligt miljöbalken, det vill säga miljöfarlig verksamhet (9 kap.) och vattenverksamhet (11 kap.), och sådana som huvudsakligen prövas enligt sektorslagstiftning, till exempel infrastrukturprojekt såsom vägar och järnvägar.

Frågor om planering och byggande av vägar och järnvägar regleras i väglagen (1971:948) respektive lagen (1995:1649) om byggande av järnväg. För verksamhet som faller under någon av dessa lagar krävs inte tillstånd enligt miljöbalken. I stället prövas verksamheten inom ramen för arbetet med att fastställa en väg- eller järnvägsplan. Fastställande av en sådan plan ska jämföras med meddelande av tillstånd enligt miljöbalken (3 a § väglagen respektive 1 kap. 3 § lagen om byggande av järnväg).

Den som avser att bygga en väg eller en järnväg ska under arbetet med att upprätta en väg- eller järnvägsplan genomföra samråd (14 b § väglagen respektive 2 kap. 2 § lagen om byggande av järnväg). Länsstyrelsen ska under samrådet pröva om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, om inte frågan om betydande miljöpåverkan har avgjorts i föreskrifter som regeringen har meddelat (15 § väglagen respektive 2 kap. 4 § lagen om byggande av järnväg). Om ett projekt kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ska en miljökonsekvensbeskrivning tas fram. Länsstyrelsens beslut i frågan om betydande miljöpåverkan får inte överklagas (74 § andra stycket väglagen respektive 5 kap. 2 § andra stycket lagen om byggande av järnväg).

Frågor om inrättande och avlysning av en allmän farled och en allmän hamn regleras i lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn. Även denna lag innehåller hänvisningar till miljöbalken både i fråga om krav på de verksamheter som omfattas av lagen och när det gäller handläggningen av ärenden. Om farleden eller hamnen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ställs krav på en specifik miljöbedömning enligt 6 kap. miljöbalken.

Beslut i frågan om betydande miljöpåverkan

I 6 kap. miljöbalken finns bestämmelser om identifiering, beskrivning och bedömning av miljöeffekter vid planering av och beslut om verksamheter och åtgärder. Denna process benämns i miljöbalken som specifik miljöbedömning. Uttrycket specifik miljöbedömning motsvarar definitionen av miljökonsekvensbedömning i MKB-direktivet.

En specifik miljöbedömning ska göras bland annat i fråga om en verksamhet eller åtgärd som ska prövas för ett tillstånd som avses i 9 eller 11 kap. miljöbalken (6 kap. 20 § första stycket 2 miljöbalken). En specifik miljöbedömning behöver dock endast göras om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en sådan åtgärd som avses i 6 kap. 20 § första stycket 2 miljöbalken ska undersöka och samråda om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan (undersökningssamråd). Ett undersökningssamråd behövs dock inte om det redan är klart att verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan, till exempel om frågan om betydande miljö-

påverkan har avgjorts i föreskrifter som regeringen har meddelat (6 kap. 23 § andra stycket miljöbalken). I miljöbedömningsförordningen (2017:966) finns bestämmelser om att verksamheter och åtgärder som förtecknas i bilaga I till MKB-direktivet alltid ska antas medföra en betydande miljöpåverkan.

En undersökning innebär att den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden ska ta fram ett samrådsunderlag och samråda i frågan om betydande miljöpåverkan och miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och utformning. Samråd ska ske med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda av verksamheten eller åtgärden (6 kap. 24 § första stycket miljöbalken).

Miljöbedömningsförordningen innehåller bestämmelser om vad samrådsunderlaget ska innehålla, vilka omständigheter som ska beaktas vid undersökning eller bedömning av huruvida en verksamhet eller en åtgärd kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. En redogörelse för samrådet ska lämnas till länsstyrelsen (6 kap. 25 § 2 miljöbalken). Frågan om en verksamhet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan avgörs därefter av länsstyrelsen i ett särskilt beslut som inte får överklagas särskilt (6 kap. 26 och 27 §§ miljöbalken).

Det finns en skyldighet för länsstyrelsen att i ett särskilt beslut ta ställning till om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan och redovisa de omständigheter som talar för eller emot att verksamheten kan antas medföra en betydande miljöpåverkan (6 kap. 26 § miljöbalken). Skyldigheten tillämpas också i ärenden enligt lagen (1966:314) om kontinentalsockeln, lagen (1978:160) om vissa rörledningar, lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn, lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet, lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon, ellagen (1997:857) och naturgaslagen (2005:403).

När det gäller anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter och åtgärder har tillsynsmyndigheten, när det är fråga om projekt som omfattas av bilaga II till MKB-direktivet, en skyldighet att bedöma om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Om tillsynsmyndigheten finner att så är fallet ska myndigheten förelägga verksamhetsutövaren att ansöka om tillstånd (26 a § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd). Om tillsynsmyndigheten finner att verksamheten eller åtgärden inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ska myndigheten, när ärendet är tillräckligt utrett och om det behövs, förelägga om skyddsåtgärder eller förbud. Om tillsynsmyndigheten inte förelägger om skyddsåtgärder eller förbud ska myndigheten underrätta verksamhetsutövaren om att ärendet inte kommer att leda till någon åtgärd (27 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd).

Tillstånds- och anmälningsplikt för miljöfarliga verksamheter

Bestämmelser om miljöfarliga verksamheter finns i bland annat 9 kap. miljöbalken, förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd och miljöprövningsförordningen.

Med miljöfarlig verksamhet avses

1. utsläpp av avloppsvatten, fasta ämnen eller gas från mark, byggnader eller anläggningar i mark, vattenområden eller grundvatten,
2. användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för människors hälsa eller miljön genom annat utsläpp än som avses i 1 eller genom förorening av mark, luft, vattenområden eller
3. användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för omgivningen genom buller, skakningar, ljus, joniserande eller icke-joniserande strålning eller annat liknande (9 kap. 1 § miljöbalken).

Bestämmelser om vilka miljöfarliga verksamheter som är tillstånds- eller anmälningspliktiga finns i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd och miljöprövningsförordningen. I miljöprövningsförordningen är de miljöfarliga verksamheterna indelade i A-, B- och C-verksamheter (1 kap. 6 och 10 §§). Syftet med uppdelningen är att anpassa kraven på verksamheterna utifrån deras omfattning och miljöpåverkan. En ansökan om tillstånd för en A-verksamhet prövas av mark- och miljödomstol, medan en ansökan om tillstånd för en B-verksamhet prövas av länsstyrelsens miljöprövningsdelegation (1 kap. 6 § miljöprövningsförordningen och 3 § förordningen (2011:1237) om miljöprövningsdelegationer och C-verksamheterna är anmälningspliktiga och anmälan ska göras till tillsynsmyndigheten (1 kap. 10 § miljöprövningsförordningen).

Tillstånds- och anmälningsplikt för vattenverksamheter

Bestämmelser om vattenverksamheter finns bland annat i 11 kap. miljöbalken och förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter. Med vattenverksamhet avses bland annat uppförande och utrivning av en anläggning i ett vattenområde, fyllning i ett vattenområde, bortledning av vatten från ett vattenområde eller en annan åtgärd i ett vattenområde som syftar till att förändra vattnets djup eller läge (11 kap. 3 § miljöbalken).

Av 11 kap. 9 § miljöbalken följer att det som huvudregel krävs tillstånd för att få bedriva en vattenverksamhet. Tillstånd söks enligt 11 kap. 9 b § miljöbalken hos mark- och miljödomstolen. I vissa fall söks dock tillstånd till markavvattning hos länsstyrelsen. Regeringen får meddela föreskrifter om att det för vissa vattenverksamheter i stället för tillstånd ska krävas att verksamheterna har anmälts innan de påbörjas (11 kap. 9 a § miljöbalken). I 19 § förordningen om vattenverksamheter finns en uppräknning av verksamheter som på detta sätt har gjorts anmälningspliktiga i stället för tillståndspliktiga.

Handläggningen av anmälningsärenden

Av 9 kap. 6 c § miljöbalken följer att anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter får påbörjas tidigast sex veckor efter det att anmälan har gjorts om inte tillsynsmyndigheten bestämmer något annat. Motsvarande tid för vattenverksamheter är enligt 11 kap. 9 b § miljöbalken åtta veckor.

Bestämmelser om handläggningen av anmälningsärenden finns i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (miljöfarlig verksamhet) och i förordningen om vattenverksamheter (vattenverksamhet). I förordningarna finns bestämmelser om vad en anmälan ska innehålla, skyldighet att samråda med dem som berörs av den anmälda verksamheten eller åtgärden och vad tillsynsmyndigheten får eller ska besluta om inom ramen för ett anmälningsärende.

När en anmälan gäller en miljöfarlig verksamhet som är anmälningspliktig enligt miljöprövningsförordningen och omfattas av bilaga II till MKB-direktivet är tillståndsmyndigheten skyldig att bedöma om verksamheten kan antas medföra en betydande miljöpåverkan och, när en sådan miljöpåverkan kan antas, förelägga verksamhetsutövaren att ansöka om tillstånd (26 a § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd). När anmälan avser en vattenverksamhet ska tillsynsmyndigheten förelägga verksamhetsutövaren att ansöka om tillstånd om detta behövs med hänsyn till verksamhetens påverkan på miljön och enskilda intressen (23 § förordningen om vattenverksamheter).

Om det inte finns skäl att förelägga verksamhetsutövaren att ansöka om tillstånd ska tillsynsmyndigheten, när ärendet är tillräckligt utrett och om det behövs, förelägga om försiktighetsmått eller förbud. I de fall det inte behövs något föreläggande om försiktighetsmått eller förbud ska tillsynsmyndigheten underrätta den som gjort anmälan om att ärendet inte föranleder någon åtgärd från myndighetens sida (27 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd och 23 § förordningen om vattenverksamheter).

Miljöorganisationers möjlighet att överklaga beslut på miljöområdet

För ideella föreningar och andra juridiska personer som har till huvudsakligt ändamål att tillvarata naturskydds- eller miljöskyddsintressen och som uppfyller vissa angivna kriterier finns en särskild reglering av rätten att överklaga beslut på miljöområdet. Sådana miljöorganisationer får överklaga överklagbara domar och beslut om tillstånd, godkännande eller dispens enligt miljöbalken, om upphävande av skydd av områden enligt 7 kap. miljöbalken eller om tillsyn enligt 10 kap. miljöbalken eller i sådana frågor enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken (16 kap. 13 § miljöbalken). Av paragrafen följer att miljöskyddsorganisationer har rätt att överklaga beslut om tillstånd och tillåtlighet som avser verksamheter och åtgärder som omfattas av MKB-direktivet. Även beslut i frågan om betydande miljöpåverkan enligt miljöbalken omfattas av klagorätten, vilket följer av att ett sådant beslut får överklagas i samband med att en senare dom eller beslut om tillstånd överklagas (6 kap. 27 § och 16 kap. 13 §).

När det gäller anmälningspliktiga verksamheter och åtgärder saknas en i författning reglerad rätt för miljöorganisationer att överklaga beslut där tillsynsmyndigheten har prövat om en sådan verksamhet eller åtgärd kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Av praxis följer dock att miljöorganisationer har rätt att överklaga även sådana beslut. Även beslut

från en myndighet att inte vidta någon åtgärd, så kallade nollbeslut, har ansetts kunna överklagas av en miljöorganisation (se MÖD 2014:30).

Vad gäller möjligheten för miljöorganisationer att få beslut enligt sektorslagarna överprövade finns bestämmelser i respektive sektorslag och lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut.

4.3 Kommissionens formella underrättelse

Europeiska kommissionen har i den formella underrättelsen framfört synpunkter på hur MKB-direktivet har genomförts i svensk rätt. Kommissionen anser att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt direktivet genom att inte, eller felaktigt, införliva bestämmelser i vissa av direktivets artiklar och bilagor. Den formella underrättelsen gäller det svenska genomförandet i stort. Såvitt här är aktuellt gäller det artiklarna 1.2 g iv, 2.1, 4.5, 8a.1, 11.2 och 11.3.

När det gäller artikel 2.1 i direktivet har kommissionen påpekat att det krävs både tillstånd och bedömning av projektens miljöpåverkan för de projekt som anges i artikel 4. Mot den bakgrunden har kommissionen bland annat gjort gällande att införlivandet av bilaga II till direktivet har betydande brister på så sätt att vissa projekt endast är föremål för ett anmälningsförfarande och att det inte krävs att den ansvariga myndigheten reagerar på anmälan på något sätt, än mindre behandlar den som en ansökan om tillstånd som kräver ett beslut.

I fråga om artikel 4.5 i direktivet har kommissionen bland annat framfört att det är oklart om alla de verksamheter som omfattas av bilaga II är föremål för en bedömning av om en betydande miljöpåverkan kan antas. När det gäller artikel 8a.1 har kommissionen framfört att bestämmelsen inte förefaller ha införlivats på ett korrekt sätt bland annat i viss sektorslagstiftning. I fråga om artikel 11.2 har kommissionen bland annat framfört att det är en brist att passivitet eller underlåtenhet inte förefaller kunna överklagas om den inte är bekräftad i en dom eller ett beslut. Vidare har kommissionen ifrågasatt om rätten för icke-statliga organisationer enligt artikel 11.3 att överklaga beslut meddelade med stöd av miljöbalken är fullständigt införlivad.

4.4 Genomförda åtgärder

Regeringen har i ett svar på den formella underrättelsen framfört att det finns ett behov av att se över genomförandet för att förtydliga och förbättra det i vissa avseenden. Vidare har regeringen framfört att det finns ett behov av att ytterligare analysera genomförandet av ett antal artiklar i direktivet för att kunna ta ställning till om förändringar behövs (KN2023/01123).

För att förtydliga genomförandet av MKB-direktivet har ändringar stegvis gjorts i bland annat plan- och bygglagen (2010:900), plan- och byggförordningen (2011:338), miljöbedömningsförordningen och miljöprövningsförordningen.

5 Överväganden och förslag

5.1 Beslut om betydande miljöpåverkan

5.1.1 Tillgängliggörande av beslut för allmänheten

Regeringens förslag: Länsstyrelsen ska göra beslut enligt miljöbalken som gäller huruvida en verksamhet eller åtgärd kan antas medföra en betydande miljöpåverkan tillgängliga för allmänheten. Detsamma ska gälla beslut enligt lagen om kontinentalsockeln, lagen om vissa rörledningar, väglagen, lagen om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn, lagen om kärnteknisk verksamhet, lagen om Sveriges ekonomiska zon, lagen om byggande av järnväg, ellagen och naturgaslagen.

Skyldigheten att göra beslut tillgängliga ska inte gälla beslut som gäller en verksamhet eller åtgärd som enbart avser försvaret, om ett tillgängliggörande bedöms påverka försvaret negativt.

Förslaget i promemorian Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet (s. 98–100) överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag men med den skillnaden att promemorians förslag inte innehåller något undantag för försvarsverksamheter. I regeringens förslag tydliggörs att det är länsstyrelsen som ansvarar för att beslutet tillgängliggörs. Regeringens författningsförslag föranleder även justeringar i berörda sektorslagstiftningar.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser som yttrat sig över förslaget tillstyrker förslaget eller har inte några synpunkter. *Länsstyrelsen i Skåne län* framhåller att det i väglagen och lagen om byggande av järnväg bör tydliggöras vem som har ansvaret för att göra ett beslut om betydande miljöpåverkan tillgängligt för allmänheten. Länsstyrelsen anser att det bör vara den som avser att bygga en väg eller en järnväg som ska göra beslutet tillgängligt, på samma sätt som gäller för tillgängliggörande av ett samrådsunderlag. *Länsstyrelsen i Östergötlands län*, *Skanska Sverige AB* och *Sveriges bergmaterialindustri* framhåller att det tydligt bör framgå på vilket sätt besluten kan göras tillgängliga och att det bör kunna ske genom publicering på en lämplig webbplats. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* anser att det är positivt att länsstyrelsen får avgöra på vilket sätt besluten ska göras tillgängliga och att det bör kunna ske genom att de publiceras på en lämplig webbplats. *Avfall Sverige* anser att det bör tydliggöras att hela beslutet inte behöver tillgängliggöras på webbplats eller genom kungörelse. I stället bör det anses tillräckligt att informera om att ett beslut i fråga om anmälan av viss verksamhet har fattats, vad beslutet innebär och hur allmänheten kan gå till väga för att få del av beslutet. Länsstyrelsen i Skåne län menar att det bör vara tillräckligt med den information om beslutet som finns i webbdariet och som kan användas för att begära ut beslutet. *Örebro kommun* framhåller att det av förslaget inte framgår hur uppgifter som omfattas av sekretess ska hanteras när ett beslut tillgängliggörs. *Trafikverket* framhåller att det är lämpligt att länsstyrelsen, när ett beslut i frågan om betydande miljöpåverkan görs tillgängligt, också

upplyser om att synpunkter på projektets lokalisering, utformning och miljöpåverkan kan lämnas till den sökande.

Försvarsmakten bedömer att det finns en risk för att ett tillgängliggörande av beslut om betydande miljöpåverkan kan röja skyddsvärda uppgifter om försvaret. Detta gäller även om det rör uppgifter som i sig inte omfattas av sekretess. Försvarsmakten anser därför att Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk och Försvarets radioanstalt bör undantas från skyldigheten för länsstyrelsen att tillgängliggöra beslut i frågan om betydande miljöpåverkan.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 4.5 i MKB-direktivet ska beslut i frågan om betydande miljöpåverkan offentliggöras (eng. be made available to the public). Kravet på offentliggörande gäller både i det fall den ansvariga myndigheten beslutar att en miljökonsekvensbedömning krävs och när en sådan bedömning inte krävs. Det finns enligt nu gällande reglering i miljöbalken och i den sektorslagstiftning som hänvisar till miljöbalken inget krav på att beslut i frågan om betydande miljöpåverkan ska offentliggöras. Detsamma gäller väglagen och lagen om byggande av järnväg. För att genomföra artikel 4.5 i MKB-direktivet fullt ut bör ett sådant krav införas.

Av 6 kap. 26 § miljöbalken framgår att länsstyrelsen, efter en undersökning om en betydande miljöpåverkan kan antas, i ett särskilt beslut ska avgöra om en verksamhet eller åtgärd kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Vidare framgår att beslutet ska redovisa de omständigheter som talar för eller emot detta. I promemorian föreslås att bestämmelserna ska kompletteras med en bestämmelse som innebär att beslutet ska göras tillgängligt för allmänheten. Kompletteringen ska enligt förslaget utformas på motsvarande sätt som den skyldighet som föreskrivs i fråga om tillgängliggörande av beslut om betydande miljöpåverkan i strategiska miljöbedömningar, se 6 kap. 7 § miljöbalken. Regeringen instämmer i promemorians förslag, men med den justeringen att bestämmelsen bör regleras i en ny paragraf.

Länsstyrelsen i Skåne län berör frågan om vem som ska göra ett beslut i frågan om betydande miljöpåverkan tillgängligt för allmänheten. Med hänsyn till att det är länsstyrelsen som prövar och beslutar i frågan, bör det enligt regeringens mening också vara länsstyrelsen som ansvarar för att beslutet tillgängliggörs.

Genom hänvisningar till bland annat 6 kap. 26 § miljöbalken tillämpas balkens regler i sektorslagstiftningen i fråga om beslut som gäller prövningen av om en verksamhet eller en åtgärd kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Sådana hänvisningar finns i lagen om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn, lagen om kontinentalsockeln, lagen om vissa rörledningar, lagen om kärnteknisk verksamhet, lagen om Sveriges ekonomiska zon, ellagen och naturgaslagen. Hänvisningarna bör också omfatta skyldigheten att tillgängliggöra ett beslut om betydande miljöpåverkan. Regeringen instämmer i promemorians förslag att skyldigheten att tillgängliggöra beslut i fråga om betydande miljöpåverkan ska regleras särskilt i väglagen och lagen om byggande av järnväg.

Flera remissinstanser aktualiserar frågan om hur beslutet bör göras tillgängligt för allmänheten. Regeringen bedömer att det bör vara upp till länsstyrelsen att avgöra på vilket sätt beslutet ska göras tillgängligt för

allmänheten. För att uppfylla direktivets krav bör det vara tillräckligt att länsstyrelsen på sin webbplats eller på annat sätt informerar om vad beslutet innebär, vilken verksamhet eller åtgärd beslutet avser och hur man kan få del av beslutet. Själva beslutet är en allmän handling och är redan till följd därav tillgängligt för allmänheten, med de begränsningar som följer av offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Regeringen instämmer i *Trafikverkets* synpunkt att det kan vara lämpligt att länsstyrelsen i samband med att beslutet görs tillgängligt upplyser om att synpunkter på projektet kan lämnas till sökanden. Regeringen bedömer dock att det saknas skäl att nu lagstifta om en sådan upplysningskyldighet.

Regeringen instämmer i *Försvarsmaktens* synpunkt att skyldigheten att göra beslut i frågan om betydande miljöpåverkan tillgängliga för allmänheten kan medföra en risk för att skyddsvärda uppgifter om försvaret röjs och att detta kan påverka Sveriges försvarsförmåga negativt. Av artikel 1.3 i MKB-direktivet framgår att medlemsstaterna, efter bedömning från fall till fall, får besluta att inte tillämpa direktivet på projekt eller delar av projekt som enbart avser försvaret om de anser att det skulle inverka negativt på detta syfte. Det bör mot bakgrund av detta finnas utrymme för att göra undantag från kravet på tillgängliggörande i fråga om militära försvarsverksamheter och andra verksamheter som enbart avser försvaret. I enlighet med artikel 1.3 i MKB-direktivet bör möjligheten till undantag därför gälla verksamheter och åtgärder som enbart avser försvaret och där ett tillgängliggörande bedöms ha en negativ påverkan på försvaret.

5.1.2 Innehållet i och överklagande av beslut om betydande miljöpåverkan enligt väglagen och lagen om byggande av järnväg

Regeringens förslag: Resultatet av länsstyrelsens prövning av om ett väg- eller järnvägsprojekt kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ska redovisas i ett särskilt beslut som ska redogöra för de omständigheter som talar för eller emot att verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Länsstyrelsens beslut ska få överklagas till regeringen. Beslutet ska inte få överklagas särskilt.

Förslaget i promemorian Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet (s. 106–107) om överklagande av beslut överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I regeringens förslag tydliggörs att besluten överklagas till regeringen. Promemorian innehåller inte något förslag om att frågan om betydande miljöpåverkan ska avgöras i ett särskilt beslut och att det av beslutet ska framgå vilka omständigheter som talar för respektive emot att projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker eller har inte några synpunkter på förslaget om införande av en rätt att överklaga beslut i frågan om betydande miljöpåverkan enligt väglagen eller lagen om byggande av järnväg. *Trafikverket* tillstyrker förslaget att sådana beslut inte ska kunna överklagas särskilt. Verket anför att det utgår ifrån att

avsikten med förslaget i promemorian är att sådana beslut ska kunna överklagas till regeringen och framhåller att förslaget behöver ändras för att åstadkomma detta. Även *Länsstyrelsen i Gävleborgs län* och *Länsstyrelsen i Skåne län* anser att det behöver tydliggöras vilken instans som prövar överklaganden av beslut i frågan om betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen i Skåne län anför vidare att det bör framgå att beslut i frågan om betydande miljöpåverkan ska få överklagas i samband med beslutet att fastställa vägplanen respektive järnvägsplanen.

Skälen för regeringens förslag: Av väglagen och lagen om byggande av järnväg framgår inte uttryckligen att frågan om ett väg- eller järnvägsprojekt ska antas medföra en betydande miljöpåverkan ska avgöras i ett särskilt beslut. Bestämmelserna i dessa lagar om länsstyrelsens skyldighet att under samrådet pröva om ett projekt kan antas medföra en betydande miljöpåverkan bör därför ändras så att detta tydligt framgår. Det bör även, för att fullt ut uppfylla kraven i artikel 4.5 i MKB-direktivet, uttryckligen anges att beslutet ska redogöra för de omständigheter som talar för eller emot att verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan (jfr 6 kap. 26 § miljöbalken).

Enligt nu gällande reglering i väglagen och lagen om byggande av järnväg får beslut i frågan om betydande miljöpåverkan inte överklagas. Det är en skillnad i förhållande till vad som gäller för beslut om betydande miljöpåverkan enligt miljöbalken och den sektorslagstiftning som hänvisar till balken (se 6 kap. 27 § miljöbalken). För att uppfylla kraven i artikel 11.1 i MKB-direktivet på tillgång till rättslig prövning bör en sådan rätt införas. Beslutet bör, på samma sätt som gäller för beslut enligt 6 kap. 26 § miljöbalken, endast kunna överklagas i samband med slutligt beslut i tillståndsfrågan, det vill säga beslut om fastställande av väg- eller järnvägsplan.

Av väglagen och lagen om byggande av järnväg framgår att Trafikverkets beslut om fastställande av väg- eller järnvägsplan får överklagas till regeringen. Länsstyrelsens beslut i frågan om betydande miljöpåverkan bör därför kunna överklagas till regeringen. Beslutet bör dock endast kunna överklagas i samband med överklagande av Trafikverkets slutliga beslut i ärenden om fastställande av väg- eller järnvägsplan.

5.2 Regeringens föreskriftsrätt utökas

Regeringens förslag: Regeringen ska få meddela föreskrifter om när en anmälningspliktig verksamhet tidigast får påbörjas. Regeringen ska även få meddela föreskrifter om skyldighet för tillsynsmyndigheten att förelägga den som gjort en anmälan om vattenverksamhet att ansöka om tillstånd.

Bestämmelserna om att tillsynsmyndigheten i enskilda fall får meddela undantag från huvudregeln om när en anmälningspliktig miljöfarlig verksamhet tidigast får påbörjas ska utgå ur miljöbalken.

Förslaget i promemorian Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet (s. 67–70) motsvarar delvis regeringens förslag. Promemorians förslag innehåller även ett bemyndigande att meddela föreskrifter om vad som ska gälla vid ändring av verksamhet som omfattas av frivilligt

tillstånd eller som upphört att vara tillståndspliktig men som bedrivs med stöd av ett tillstånd enligt miljöbalken. Promemorian innehåller inget förslag om att ta bort regleringen om rätt för tillsynsmyndigheten att i enskilda fall besluta om avsteg från huvudregeln om när en anmälningspliktig verksamhet tidigast får påbörjas.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har motsatt sig förslaget om ökad föreskriftsrätt för regeringen. Flera remissinstanser har dock synpunkter på hur eventuella föreskrifter som beslutas med stöd av bemyndigandet ska utformas. *Länsstyrelsen i Södermanlands län* anser att det blir svåröverskådligt om undantag från sexveckorsfristen görs på förordningsnivå. Länsstyrelsen menar att det är bättre om bestämmelser om när en anmälningspliktig verksamhet tidigast får påbörjas samlas på ett ställe.

Förslaget i promemorian Ytterligare steg för att förbättra genomförandet av MKB-direktivet (s. 47) motsvarar regeringens förslag om föreskriftsrätt i fråga om när en anmälningspliktig vattenverksamhet tidigast får påbörjas. Förslaget i promemorian (s. 48) motsvarar regeringens förslag om föreskriftsrätt om skyldighet för tillsynsmyndigheten att förelägga den som gjort en anmälan om vattenverksamhet att ansöka om tillstånd. I promemorian (s. 51–52) föreslås även bestämmelser som innebär att tidsfristen för när en anmäld verksamhet tidigast ska få påbörjas ska räknas från den dag då anmälan är komplett. I promemorian lämnas inte något förslag om att ta bort regleringen om rätt för tillsynsmyndigheten att i enskilda fall besluta om avsteg från huvudregeln om när en anmälningspliktig verksamhet tidigast får påbörjas.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har motsatt sig förslaget om ökad föreskriftsrätt för regeringen. Flera remissinstanser har dock haft synpunkter på förslaget att tidsfristen för när en anmälningspliktig verksamhet tidigast får påbörjas ska börja räknas från den dag då anmälan är komplett. *Nacka tingsrätt (mark- och miljödomstolen)* anser därvid att förslaget inte är tillräckligt tydligt eftersom det inte samtidigt förtydligas när en anmälan ska anses komplett. Tidpunkten har bland annat betydelse för tillämpningen av straffbestämmelsen om otillåten miljöverksamhet i 29 kap. 4 § miljöbalken.

Skälen för regeringens förslag

Artikel 2.1 i MKB-direktivet

Projekt som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ska enligt artikel 2.1 i MKB-direktivet bli föremål för krav på tillstånd och en bedömning av deras miljöpåverkan innan tillstånd ges. När det är fråga om projekt som omfattas av bilaga II till direktivet är det därför nödvändigt att säkerställa att bedömningen om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan görs innan projektet påbörjas.

Regeringens föreskriftsrätt om anmälningsplikt

Riksdagen har bemyndigat regeringen att meddela föreskrifter om förbud mot att bedriva vissa miljöfarliga verksamheter utan tillstånd eller innan en anmälan har gjorts (9 kap. 6 § miljöbalken). Bestämmelser om vilka verksamheter och åtgärder som omfattas av tillstånds- och anmälnings-

plikt finns i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd och miljöprövningsförordningen. Flertalet anmälningspliktiga verksamheter i miljöprövningsförordningen omfattas av bilaga II till direktivet. Av förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd följer att tillsynsmyndigheten är skyldig att bedöma huruvida dessa verksamheter och åtgärder kan antas medföra en betydande miljöpåverkan och att förelägga verksamhetsutövaren om att söka tillstånd om en sådan miljöpåverkan kan antas (26 a §).

Riksdagen har även bemyndigat regeringen att meddela föreskrifter om att det för vissa vattenverksamheter i stället för tillstånd ska krävas att verksamheterna har anmälts (11 kap. 9 a § miljöbalken). Föreskrifter om vilka vattenverksamheter som är anmälningspliktiga finns i förordningen om vattenverksamheter (19 §).

Föreskriftsrätt om när en anmälningspliktig verksamhet får påbörjas

En anmälningspliktig miljöfarlig verksamhet får påbörjas tidigast sex veckor efter det att anmälan har gjorts, om inte tillsynsmyndigheten bestämmer något annat (9 kap. 6 c § miljöbalken). För anmälningspliktiga vattenverksamheter är motsvarande tid åtta veckor (11 kap. 9 b § miljöbalken).

Tillsynsmyndigheten har befogenhet att bestämma att en verksamhet eller åtgärd ska få påbörjas vid någon annan tidpunkt än sex respektive åtta veckor efter att anmälan har gjorts. Exempelvis kan det ske genom att förlänga eller förkorta tidsfristen. Det är också möjligt för tillsynsmyndigheten att meddela ett intermistiskt förbud mot att påbörja den anmälda verksamheten eller åtgärden innan frågan om miljöpåverkan har bedömts (jfr 26 kap. 9 § miljöbalken). Således finns det en möjlighet att i det enskilda fallet göra en bedömning av vilken miljöpåverkan den anmälda verksamheten eller åtgärden kan antas ha och om verksamhetsutövaren ska föreläggas att ansöka om tillstånd innan den påbörjas. Gällande reglering säkerställer dock inte att en miljöbedömning alltid görs innan verksamheten eller åtgärden får påbörjas. För att fullt ut införliva direktivets krav enligt artikel 2.1 bör regleringen kompletteras med bestämmelser som säkerställa detta.

I båda promemoriorna föreslås att detta ska göras genom att regeringen på förordningsnivå föreskriver att en anmälningspliktig verksamhet, som ska föregås av en bedömning avseende betydande miljöpåverkan, inte får påbörjas innan en sådan bedömning har gjorts. För att möjliggöra detta behöver regeringen bemyndigas att meddela föreskrifter om när en anmälningspliktig verksamhet tidigast får påbörjas. Bemyndigandena bör utformas på det sätt som föreslås i promemoriorna. Bemyndigandena bör även kunna användas för att meddela föreskrifter om att vissa verksamheter eller åtgärder ska kunna påbörjas tidigare eller senare än sex eller åtta veckor efter att en anmälan har gjorts.

Som en följd av bemyndigandena bör bestämmelserna om tillsynsmyndighetens befogenhet att bestämma något annat i enskilda fall utgå ur miljöbalken. Med stöd av bemyndigandena kan frågan i stället regleras i förordning och utformas så att den inte kommer i konflikt med de krav på bedömning av miljöpåverkan och tillstånd som gäller enligt MKB-

direktivet. Genom regeringens förslag samlas bestämmelserna om anmälningsplikt så långt som möjligt på förordningsnivå.

I promemorian Ytterligare steg för att förbättra genomförandet av MKB-direktivet föreslås även att tidsfristen för när en anmälningspliktig verksamhet ska få påbörjas ska räknas från den dag anmälan är komplett. Flera remissinstanser, däribland. *Nacka tingsrätt (mark- och miljödomstolen)*, framför kritik mot detta förslag. Regeringen bedömer att förslaget kräver ytterligare överväganden som inte ryms inom ramen för detta lagstiftningsärende.

Föreskriftsrätt om skyldighet att ansöka om tillstånd

Riksdagen har bemyndigat regeringen att meddela föreskrifter om skyldighet för tillsynsmyndigheten att förelägga en verksamhetsutövare för miljöfarlig verksamhet att ansöka om tillstånd, om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan (9 kap. 6 d § miljöbalken). Föreskrifterna återfinns i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (26 a §). För att säkerställa att en anmälningspliktig vattenverksamhet som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan tillståndsprövas bör tillsynsmyndigheten på motsvarande sätt vara skyldig att förelägga verksamhetsutövaren att ansöka om tillstånd. För att regeringen ska kunna meddela föreskrifter om en sådan skyldighet behöver det införas ett bemyndigande att meddela sådana föreskrifter. Bemyndigandet bör utformas på det sätt som föreslås i promemorian Ytterligare steg för att förbättra genomförandet av MKB-direktivet.

5.3 Slutförande av miljöbedömning enligt farledslagen

Regeringens förslag: Kravet enligt miljöbalken på att slutföra miljöbedömningen genom en slutlig och samlad bedömning av miljöeffekterna ska tillämpas vid prövning av ärenden enligt lagen om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn (farledslagen).

Förslaget i promemorian Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet (s. 107–108) överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig över förslaget tillstyrker eller har inte några synpunkter på det.

Skälen för regeringens förslag: I artikel 1.2 g i MKB-direktivet anges vad som ska ingå i en miljöbedömning. Av punkt iv i artikeln framgår att miljöbedömningen ska innehålla tillståndsmyndighetens motiverade slutsats om projektets betydande miljöpåverkan. Den motiverade slutsatsen ska utgå från tillståndsmyndighetens granskning av miljökonsekvensbeskrivningen och eventuellt kompletterande underlag i tillståndsärendet. Enligt artikel 8a.1 ska den motiverade slutsatsen redovisas i ett beslut om att bevilja tillstånd till ett projekt.

Kommissionen har i den formella underrättelsen framfört synpunkter när det gäller införlivandet av kraven i artikel 8a.1 i MKB-direktivet på att ett beslut att bevilja tillstånd ska innehålla bland annat den motiverade

slutsats som avses i direktivets artikel 1.2 g iv och en beskrivning av projektets särdrag och/eller planerade åtgärder för att undvika, förebygga eller minska och om möjligt motverka betydande negativ miljöpåverkan samt, i tillämpliga fall, kontrollåtgärder.

Kraven i artikel 8a i MKB-direktivet införlivas bland annat genom bestämmelserna i 6 kap. 28 och 43 §§ miljöbalken. Av 6 kap. 28 § följer bland annat att den som prövar tillståndsfrågan ska slutföra miljöbedömningen. Hur detta ska göras anges i 6 kap. 43 §. Där föreskrivs att den som prövar tillståndsfrågan ska slutföra miljöbedömningen genom att, med hänsyn till innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen och det som kommit fram under handläggningen av målet eller ärendet, identifiera, beskriva och göra en slutlig och samlad bedömning av miljöeffekterna.

Av 1 b § första stycket 2 farledslagen framgår att frågan om en farled eller hamn kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ska avgöras i ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26 och 27 §§ miljöbalken. Enligt första stycket 2 ska en specifik miljöbedömning göras och information lämnas enligt 6 kap. 28–41, 44 och 45 §§ miljöbalken om en betydande miljöpåverkan kan antas. Någon hänvisning till bestämmelsen i 6 kap. 43 § miljöbalken om att en slutlig och samlad bedömning av miljöeffekterna ska göras finns dock inte. För ett tydligt och konsekvent genomförande av direktivet bör det därför införas ett krav i farledslagen på att det, vid prövningen av ett projekt som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, ska göras en identifiering, beskrivning och en slutlig och samlad bedömning av miljöeffekterna. Detta bör göras genom en hänvisning till 6 kap. 43 § miljöbalken.

5.4 Reglering av klagorätt för miljöorganisationer

Regeringens förslag: Miljöorganisationers klagorätt ska uttryckligen omfatta överklagbara beslut där tillsynsmyndigheten har prövat om en anmälningspliktig verksamhet eller åtgärd kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Förslaget i promemorian Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet (s. 101–104) överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Förslaget har fått ett blandat mottagande. Flera remissinstanser är positiva till förslaget. Det gäller bland andra *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* och *Sveriges Kommuner och Regioner* som tillstyrker att det ska finnas möjlighet att överklaga beslut i ärenden där frågan om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ska prövas eller skulle ha prövats. *Länsstyrelsen i Södermanlands län* och *Region Stockholm* framhåller att förslaget stärker möjligheten till insyn och till att påverka. *Affärsverket Svenska kraftnät* anser att det är svårt att se andra alternativ än det föreslagna som på ett bättre sätt kan genomföra MKB-direktivet.

Ett antal remissinstanser avstyrker förslaget. *Jernkontoret* och *Skogsindustrierna* anser att förslaget motverkar målsättningen att uppnå effektiva tillståndsprocesser och att detta inte vägs upp av miljönyttan av förslaget. *Svensk vattenkraftförening* ifrågasätter om förslaget över huvud

taget är nödvändigt och menar att det finns andra sätt att hantera EU-kommissionens kritik.

Några remissinstanser anser att förslaget är alltför begränsat. *Länsstyrelsen i Värmlands län* menar att det krävs en bredare översyn av miljöorganisationers klagorätt enligt miljöbalken för att säkerställa att svensk rätt är förenlig med Århuskonventionen och EU-rätten. *Stockholms universitet* tillstyrker att det görs tydligt att tillsynsbeslut kan överklagas, men menar att det behövs ytterligare ändringar för att regelverket ska vara i överensstämmelse med Århuskonventionen och nationell praxis. *Statens fastighetsverk* anser att det bör tydliggöras vad som är en ideell förening med naturskydds- eller miljöskyddsintressen och att det även inkluderar kulturmiljöorganisationer såsom hembygdsföreningar och fornminnesföreningar.

Svea hovrätt (Mark- och miljööverdomstolen) påpekar att promemorians förslag kan läsas på det sättet att klagorätten är begränsad till beslut som rör själva frågan om en verksamhet eller åtgärd kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Skälen för regeringens förslag: Rätten för miljöorganisationer att överklaga domar och beslut enligt miljöbalken och föreskrifter meddelade med stöd av miljöbalken regleras i 16 kap. 13 § miljöbalken. Av paragrafen framgår att överklagbara domar och beslut om bland annat tillstånd, godkännande och dispens enligt miljöbalken omfattas av klagorätten. Överklagbara domar och beslut om till exempel tillstånd som avser verksamheter eller åtgärder som regleras i MKB-direktivet omfattas därmed av miljöorganisationernas klagorätt. Även beslut i frågan om betydande miljöpåverkan enligt 6 kap. 26 § första stycket miljöbalken omfattas av klagorätten, vilket följer av att ett sådant beslut får överklagas i samband med att en senare dom eller ett beslut om tillstånd överklagas (6 kap. 27 § jämfört med 16 kap. 13 §). I uppräkningslistan i 16 kap. 13 § saknas bland annat beslut där tillsynsmyndigheten har bedömt om en anmälningspliktig verksamhet eller åtgärd kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Av 26 a § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd följer att tillsynsmyndigheten, när det är fråga om anmälningsärenden som gäller en miljöfarlig verksamhet eller åtgärd som omfattas av bilaga II till MKB-direktivet, är skyldig att bedöma om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Som anförts ovan under avsnitt 4.1 är ett beslut i frågan om en verksamhet eller åtgärd kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ett sådant beslut som omfattas av rätten till rättslig prövning i artikel 11.1 i MKB-direktivet. För ett fullständigt genomförande av direktivet bör det därför i miljöbalken uttryckligen regleras att miljöorganisationer har rätt att överklaga sådana beslut.

Som *Svea hovrätt (Mark- och miljööverdomstolen)* nämner är klagorätten enligt promemorians lagförslag begränsad till anmälningspliktig verksamhet och beslut där frågan om betydande miljöpåverkan har prövats. Några remissinstanser har väckt frågan om en bredare översyn av klagorätten enligt miljöbalken och ett förtydligande av vilka organisationer som ska omfattas av klagorätten. Dessa frågor är omfattande och hanteras inte inom ramen för detta lagstiftningsärende.

5.5 Underrättelseskyldighet för förvaltningsmyndigheter

Regeringens förslag: Skyldigheten för myndigheter att underrätta regeringen om verksamheter som regeringen får förbehålla sig att pröva tillåtligheten av, ska endast gälla förvaltningsmyndigheter.

Förslaget i promemorian Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet (s. 108–109) överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Om en myndighet eller kommun inom sitt verksamhetsområde får kännedom om en verksamhet beträffande vilken regeringen får förbehålla sig tillåtlighetsprövningen enligt 17 kap. 3 § miljöbalken, ska myndigheten eller kommunen underrätta regeringen om verksamheten (17 kap. 5 § miljöbalken).

Innebörden av ordet myndighet är bred och omfattar även domstolar. Vid lagrådsbehandlingen av regeringens förslag till miljöbalk anförde Lagrådet att en underrättelseskyldighet av detta slag inte var någon naturlig uppgift för en domstol och skulle leda till åtskilliga komplikationer om domstolen skulle pröva frågan i den ordning som gäller för dess dömande verksamhet. Lagrådet förordade att skyldigheten skulle begränsas till förvaltningsmyndigheter och kommuner (prop. 1997/98:45 del 2, s. 492–493). Paragrafen utformades dock inte i enlighet med Lagrådets förslag. I tillämpningen har den emellertid tolkats så att domstolar inte omfattas av underrättelseskyldigheten. Det är lämpligt att detta kommer till uttryck i paragrafen genom att ordet myndighet ersätts med ordet förvaltningsmyndighet.

5.6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De föreslagna lagändringarna ska träda i kraft den 1 augusti 2025.

Regeringens bedömning: Några övergångsbestämmelser behövs inte.

Förslaget i promemorian Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet (s. 111) överensstämmer delvis med regeringens förslag. I promemorian föreslås att lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2022. Promemorian innehåller även förslag till övergångsbestämmelse.

Remissinstanserna: Den remissinstans som har yttrat sig särskilt över förslaget, *Sveriges bergmineralindustri*, anser att de regeländringar som föreslås i promemorian inte ska tillämpas retroaktivt utan att de endast ska avse verksamheter som anmäls eller söker tillstånd efter ikraftträdandet.

Förslaget i promemorian Ytterligare steg för att förbättra genomförandet av MKB-direktivet (s. 83) överensstämmer delvis med regeringens förslag. I promemorian föreslås att lagändringarna ska träda i kraft en 1 juli 2025.

Remissinstanserna har inte yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Regeringen konstaterar att de föreslagna lagändringarna i huvudsak syftar till att förtydliga genomförandet av MKB-direktivet. Från den utgångspunkten bör lagändringarna träda i kraft så snart som möjligt. Samtidigt behöver berörda aktörer ha viss tid för att förbereda sig och vidta nödvändiga åtgärder för att kunna följa reglerna. Med beaktande av detta anser regeringen att det är lämpligt att de föreslagna lagändringarna träder i kraft den 1 augusti 2025.

Regeringen bedömer att det inte finns behov av några övergångsbestämmelser för de föreslagna lagändringarna, då dessa endast är av processuell art och inte innebär några nya skyldigheter eller åligganden för enskilda. Detsamma gäller förslaget om miljöorganisationers klagorätt som utgör en kodifiering av gällande rätt.

6 Konsekvenser

I detta avsnitt analyseras och beskrivs konsekvenserna av förslagen i lagrådsremissen. Gemensamt för förslagen är att de syftar till att förtydliga genomförandet av vissa bestämmelser i MKB-direktivet i svensk lagstiftning. Även om förslagen berör olika aktörer är konsekvenserna i allt väsentligt desamma. Konsekvensanalysen behandlar därför alla förslagen samlat.

6.1 Det aktuella problemet och vilken förändring som eftersträvas

Förslagen som ligger till grund för denna lagrådsremiss motiveras av att kommissionen i en formell underrättelse har framfört synpunkter på hur MKB-direktivet har genomförts i svensk rätt (KN2023/01123). Förslagen syftar till att säkerställa att vissa av MKB-direktivets bestämmelser som genomförs i miljöbalken, sektorslagstiftning som hänvisar till balken, väglagen, lagen om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn samt lagen om byggande av järnväg är förenliga med direktivet. Vidare syftar förslagen till ändring i miljöbalken att möjliggöra ytterligare ändringar i samma syfte på förordningsnivå.

6.2 Förslagen i korthet

Förslagen innebär justeringar i delar av lagstiftning som avser miljöprövningen. Ändringarna avser processuella regler och påverkar inte kravnivåer eller liknande i de materiella bedömningarna. Förslagen innebär i huvudsak följande:

- Krav på att länsstyrelsens beslut i frågan om betydande miljöpåverkan ska göras tillgängliga för allmänheten.

- Rätten att överklaga länsstyrelsens beslut i frågan om betydande miljöpåverkan regleras i väglagen och lagen om byggande av järnväg.
- Regeringens föreskriftsrätt utökas till att omfatta föreskrifter om när en anmälningspliktig verksamhet tidigast får påbörjas och, i fråga om anmälningspliktiga vattenverksamheter, föreskrifter om skyldighet att förelägga anmälaren att ansöka om tillstånd.
- Krav på att göra en samlad bedömning av miljöeffekterna införs i farledslagen.
- Miljöorganisationernas rätt att klaga på beslut där tillsynsmyndigheten ska pröva om anmälningspliktiga verksamheter eller åtgärder kan antas medföra betydande miljöpåverkan författningsregleras.
- Det förtydligas att skyldigheten att underrätta regeringen om verksamheter som regeringen får förbehålla sig prövningen av tillåtligheten av inte ska gälla för domstolar.

6.3 Alternativ

6.3.1 Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas

Om förslagen som ligger till grund för denna lagrådsremiss inte genomförs omhändertaras inte kommissionens synpunkter på hur MKB-direktivet har genomförts i svensk rätt. Även om förslagen i allt väsentligt handlar om att förtydliga redan gällande bestämmelser får kommissionens kritik förstås som att det finns brister i hur Sverige har valt att genomföra MKB-direktivet. Regeringen har vidare den 23 mars 2021 i ett svar till kommissionen på den formella underrättelsen gjort bedömningen att de förslag som omfattas av lagrådsremissen är nödvändiga för att förtydliga genomförandet av MKB-direktivet. För det fall förslagen inte genomförs och kommissionen vidhåller sin uppfattning att genomförandet är bristfälligt kan kommissionen gå vidare i överträdelseförfarandet med ett så kallat motiverat yttrande, det vill säga en formell uppmaning att följa EU-rätten. I ett sådant yttrande redogör kommissionen för på vilket sätt den anser att medlemsstaten har brutit mot EU-rätten och begär information om vilka åtgärder som har vidtagits. Medlemsstaten ges tillfälle att svara på yttrandet. Om kommissionen efter svaret anser att medlemsstaten fortfarande inte uppfyller sina skyldigheter kan den överlämna ärendet till EU-domstolen. Ett försenat eller bristfälligt genomförande av EU-lagstiftning kan ytterst resultera i en straffavgift som utgörs av ett standardbelopp för att bestraffa själva överträdelsen och ett löpande vite tills bristerna åtgärdats.

6.3.2 Alternativ för att uppnå förändringen

Genom att regleringen i allt väsentligt styrs av bindande krav i MKB-direktivet är utrymmet begränsat för alternativa lösningar när det gäller de delar av direktivet där genomförandet föreslås förtydligas. Utgångspunkter för förslagen har varit att Sverige ska leva upp till MKB-direktivet och i möjligaste mån undvika onödiga administrativa bördor för företag och myndigheter.

Ett alternativ till förslagen i denna lagrådsremiss är att genomföra mer omfattande ändringar av det svenska miljöprovningssystemet som följer kraven i MKB-direktivet. Härvid kan nämnas att regeringen har tillsatt en utredning om förenklade och förkortade tillståndprocesser enligt miljöbalken (dir. 2023:78). Utredningen har bland annat haft i uppdrag att utreda vilka ändringar i regelverket avseende miljöbedömningar och samråd som kan göras för att effektivisera och tydliggöra det svenska genomförandet av MKB-direktivet och därigenom tillståndsprcessen. Utredningen överlämnade sitt betänkande till regeringen i januari 2025 (SOU 2024:98). Mot den bakgrunden har inriktningen i detta lagstiftningsärende varit att inte genomföra mer långtgående ändringar av lagstiftningen än sådana som är nödvändiga för att förtydliga genomförandet av MKB-direktivet. Det bedöms att det saknas mindre ingripande alternativ att åstadkomma detta.

6.4 Vilka som berörs av regeringen

De som berörs av förslagen är aktörerna i provningar som sker utifrån berörda bestämmelser i miljöbalken, sektorslagstiftning som hänvisar till balken, väglagen, farledslagen och lagen om byggande av järnväg. Främst berörs länsstyrelserna eftersom förslagen innebär krav på att länsstyrelserna ska göra beslut om betydande miljöpåverkan tillgängliga för allmänheten. Regeringen och Regeringskansliet berörs på så sätt att regeringen ska pröva överklaganden av beslut i frågan om betydande miljöpåverkan enligt väglagen och lagen om byggande av järnväg. Även den som avser att vidta en verksamhet eller åtgärd där det ställs krav på en bedömning från fall till fall av behovet av en specifik miljökonsekvensbedömning, påverkas i den mån förslagen medför att beslut i denna fråga överklagas i högre utsträckning än i dag. Länsstyrelserna och kommunerna kan även beröras i sina roller som tillsynsmyndighet. Dessutom berörs allmänheten av förslagen, bland annat genom att klagorätten för miljöorganisationer tydliggörs i fråga om artikel 11 i MKB-direktivet.

6.5 Konsekvenser för miljön

Förslagen bedöms inte få några direkta konsekvenser för miljön. Förslagen innebär dock att allmänheten ges större insyn i, och därmed möjlighet att engagera sig i, miljöbedömningen av verksamheter som omfattas av MKB-direktivet. Detta gäller särskilt för verksamheter och åtgärder där det ställs krav på en bedömning från fall till fall av behovet av en specifik miljökonsekvensbedömning. Det bör i de flesta fallen kunna ha en positiv inverkan på miljön. Förslagen bedöms i viss mån bidra till att öka möjligheterna att nå miljö kvalitetsmålen.

6.6 Konsekvenser för staten

Förslagen innebär att länsstyrelserna behöver fatta beslut om betydande miljöpåverkan i fler ärenden än i dag och att länsstyrelsernas beslut om betydande miljöpåverkan ska tillgängliggöras för allmänheten. Detta kan hanteras till exempel genom att myndigheten på sin webbplats informerar om att beslutet har fattats och anger hur man kan få del av det. Detta kan medföra vissa kostnader, till exempel engångskostnader för att möjliggöra automatisk webbpublicering i ärehanteringssystem eller löpande administrativa kostnader för manuell hantering. Befintliga system bör dock kunna användas i stor utsträckning, varför kostnaden bedöms vara marginell och kunna hanteras inom ramen för befintliga anslag.

Förslagen innebär att länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan enligt väglagen eller lagen om byggande av järnväg kommer att kunna överklagas till regeringen i samband att ett ärende om att fastställa en vägplan eller en järnvägsplan avgörs. Detta får konsekvenser för regeringen och Regeringskansliet. Förslaget bedöms inte påverka Trafikverkets planering av väg- och järnvägsprojekt eftersom länsstyrelsens beslut endast får överklagas i samband med slutligt ärenden om fastställande av väg- eller järnvägsplan.

Förslagen kan även medföra att något fler mål och ärenden om tillstånd enligt miljöbalken överklagas. Detta får påverkan främst på mark- och miljödomstolarna. Eftersom beslut i frågan om betydande miljöpåverkan enligt nuvarande reglering får överklagas, bedöms förslagen dock inte leda till annat än en obetydlig ökning av antalet mål och ärenden som överklagas. Motsvarande bedöms gälla för tillståndsprövningar enligt sektorslagstiftning som innehåller hänvisningar till berörda bestämmelser i miljöbalken.

Förslagen kan vidare innebära att fler beslut i anmälningsärenden än i dag överklagas, vilket får påverkan främst på länsstyrelserna och mark- och miljödomstolarna. Även i fråga om tillsynsbeslut följer dock av praxis att sådana beslut kan överklagas redan i dag i den mån de avser reglering som genomför EU-rätten eller annars har kopplingar till EU-rätten eller övrig internationell rätt, till exempel artikel 11 i MKB-direktivet. Förslagen bedöms därför inte få någon nämnvärd påverkan på länsstyrelserna eller mark- och miljödomstolarna i det avseendet.

Sammantaget bedöms förslagen kunna innebära något ökade kostnader främst för länsstyrelserna, och i viss mån även för mark- och miljödomstolarna och Regeringskansliet. Kostnaderna bedöms rymmas inom befintliga anslag.

6.7 Konsekvenser för kommuner

Förslagen innebär inga nya åligganden för kommunerna. I fråga om miljöorganisationers möjlighet att överklaga beslut i anmälningsärenden som avser verksamheter som omfattas av MKB-direktivet, tydliggör förslaget vad som följer av praxis i dag. I den delen omfattar förslaget även sådana beslut som fattas på kommunal nivå. Vidare kan förslagen påverka kommuner i den mån de avser att driva en verksamhet eller vidta en åtgärd

som berörs av de föreslagna lagändringarna. I de fallen har förslagen samma påverkan som för andra verksamhetsutövare. Förslagen bedöms inte medföra några ökade kostnader för kommunerna. De innebär inte heller någon inskränkning i den kommunala självstyrelsen.

6.8 Konsekvenser för regioner

Förslagen bedöms inte ha någon påverkan på regionerna annat än i den mån de avser att driva en verksamhet eller vidta en åtgärd som berörs av de föreslagna lagändringarna. I de fallen har förslagen samma påverkan som för andra verksamhetsutövare.

6.9 Konsekvenser för företag

Företag som avser att driva eller vidta en verksamhet, åtgärd eller ett projekt där det ställs krav på en bedömning från fall till fall av behovet av en specifik miljökonsekvensbedömning påverkas i den mån förslagen medför att beslut i denna fråga överklagas i högre utsträckning än i dag. Eftersom beslut i frågan om betydande miljöpåverkan kan överklagas redan i dag bedöms förslagen dock innebära en obetydlig ökning av antalet överklagade ärenden. Även i fråga om företag som bygger vägar eller järnvägar bedöms konsekvenserna vara marginella eftersom frågor om underlaget och samrådsprocessen redan i dag ingår i överprövningen av beslutet att fastställa en väg- eller järnvägsplan.

6.10 Konsekvenser för enskilda

Förslagen innebär att allmänheten ges större insyn i, och därmed möjlighet att engagera sig i, miljöbedömningen av verksamheter som omfattas av MKB-direktivet. Förslagen bör göra det enklare för miljöorganisationer att delta i beslutsprocesser som rör sådana verksamheter.

6.11 Bedömning av om förslagen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av anslutningen till EU

Förslagen bedöms vara förenliga med de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i EU. Regleringen bedöms inte gå utöver de skyldigheter som följer av medlemskapet. Förslagen bedöms inte omfattas av kravet på anmälan enligt vare sig Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (anmälningsdirektivet) eller Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden (tjänstedirektivet).

6.12 Behov av särskilda hänsyn när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Eftersom de föreslagna ändringarna motiveras av ett överträdelseärende bör de träda i kraft så snart som möjligt. Det föreslagna datumet för ikraftträdande bedöms ge tillräcklig tid för berörda aktörer att förbereda sig och vidta nödvändiga åtgärder för att kunna följa det nya regelverket. Det bedöms inte finnas ett behov av speciella informationsinsatser utöver ordinarie tillsynsvägledning.

7 Författningskommentar

7.1 Förslaget till lag om ändring i miljöbalken

6 kap. Miljöbedömningar

Beslut i frågan om miljöpåverkan

26 a § *Länsstyrelsen ska göra ett beslut enligt 26 § tillgängligt för allmänheten. Detta gäller dock inte om*

- 1. beslutet gäller en verksamhet eller åtgärd som enbart avser försvaret, och*
- 2. ett tillgängliggörande bedöms påverka försvaret negativt.*

I paragrafen, som är ny, regleras att vissa beslut av länsstyrelsen ska göras tillgängliga för allmänheten. Paragrafen bidrar till att genomföra artikel 4.5 i MKB-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.1.

Enligt *första meningen* ska länsstyrelsen göra beslut om betydande miljöpåverkan enligt 26 § tillgängliga för allmänheten. Länsstyrelsen avgör hur tillgängliggörandet ska ske. Beslutet kan göras tillgängligt till exempel genom att länsstyrelsen på sin webbplats eller på annat sätt informerar om att beslutet har fattats, vad beslutet innebär och hur man kan få del av det.

Av *andra meningen* framgår att försvarsverksamheter undantas från kravet om ett tillgängliggörande bedöms ha en negativ påverkan på försvaret. Undantaget är utformat i enlighet med artikel 1.3 i MKB-direktivet, och omfattar verksamheter inom det militära försvaret. Uttrycket försvar omfattar även projekt avseende allierade styrkors verksamhet på medlemsstaternas territorium i enlighet med internationella åtaganden (jfr punkt 19 i skälen till direktiv 2014/52/EU om ändring av direktiv 2011/92/EU om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privat projekt). Även den civila delen av totalförsvaret omfattas, förutsatt att verksamheten i fråga enbart avser försvaret och inte också andra ändamål. Exempel på verksamheter som kan omfattas av undantaget är flygplatser, hamnar, skjutfält och beredskapslager av produkter eller materiel för försvarsändamål. Bedömningen av om ett tillgängliggörande av beslutet innebär en negativ påverkan på försvaret ska göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. För att bestämmelsen ska bli tillämplig är det tillräckligt att ett tillgängliggörande i sig självt eller

i kombination med annan offentlig information bedöms ha en negativ påverkan på försvarsförmågan eller på förutsättningarna att bedriva försvarsverksamhet.

9 kap. Miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Tillstånds- och anmälningsplikt för miljöfarlig verksamhet

6 c § En anmälningspliktig verksamhet får påbörjas tidigast sex veckor efter det att anmälan har gjorts, om inte *något annat följer av föreskrifter som har meddelats med stöd av 6 d § 3.*

I paragrafen regleras när en anmälningspliktig verksamhet tidigast får påbörjas. Ändringen bidrar till att genomföra artikel 2.1 i MKB-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Ändringen innebär att huvudregeln att en anmälningspliktig miljöfarlig verksamhet får påbörjas tidigast sex veckor efter det att anmälan har gjorts inte gäller om något annat anges i föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av bemyndigandet i 6 d § 3.

6 d § Regeringen får meddela föreskrifter om

1. skyldighet för tillsynsmyndigheten att meddela sådana förelägganden som avses i 6 a §,

2. vad som ska gälla vid ändring av en verksamhet som omfattas av ett tillstånd som avses i 6 b § eller som har upphört att vara tillståndspliktig men bedrivs med stöd av ett tillstånd enligt detta kapitel, *och*

3. *när en anmälningspliktig verksamhet tidigast får påbörjas.*

Paragrafen innehåller bemyndiganden för regeringen att meddela föreskrifter om bland annat skyldighet för tillsynsmyndigheten att förelägga verksamhetsutövaren att ansöka om tillstånd. Ändringen bidrar till att genomföra artikel 2.1 i MKB-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Den nya *tredje punkten* innebär att regeringen även får meddela föreskrifter om undantag från huvudregeln i 6 c § om att en anmälningspliktig verksamhet får påbörjas tidigast sex veckor efter det att anmälan har gjorts.

11 kap. Vattenverksamhet

Tillstånds- och anmälningsplikt för vattenverksamhet

9 a § Regeringen får meddela föreskrifter om

1. att det för vissa vattenverksamheter i stället för tillstånd ska krävas att verksamheterna har anmälts,

2. *skyldighet för tillsynsmyndigheten att förelägga den som har gjort en anmälan att ansöka om tillstånd, och*

3. *när en anmälningspliktig verksamhet tidigast får påbörjas.*

Även om anmälningsplikt har föreskrivits får tillsynsmyndigheten, enligt föreskrifter som meddelas av regeringen, i det enskilda fallet förelägga en verksamhetsutövare att ansöka om tillstånd.

Paragrafen innehåller bemyndiganden för regeringen att meddela föreskrifter gällande vattenverksamheter. Ändringarna i paragrafen bidrar till att genomföra artikel 2.1 i MKB-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Bemyndigandet i *första stycket* kompletteras med två nya bemyndiganden. Av *första stycket 2* framgår att regeringen får meddela föreskrifter om skyldighet för tillsynsmyndigheten att förelägga den som har gjort en anmälan om vattenverksamhet att ansöka om tillstånd. Av *första stycket 3* följer att regeringen får meddela föreskrifter om undantag från huvudregeln i 9 b § om att en anmälningspliktig verksamhet får påbörjas tidigast åtta veckor efter det att anmälan har gjorts.

9 b § Ansökan om tillstånd till vattenverksamhet prövas av mark- och miljödomstolen. Ansökan om tillstånd till markavvattning prövas dock av länsstyrelsen, om den inte ska prövas av mark- och miljödomstolen enligt 7 kap. 19 eller 20 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Anmälan om vattenverksamhet ska, enligt föreskrifter som meddelas av regeringen, göras till försvarsinspektören för hälsa och miljö, länsstyrelsen eller kommunen.

En anmälningspliktig vattenverksamhet får påbörjas tidigast åtta veckor efter det att anmälan har gjorts, om inte *något annat följer av föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 a § första stycket 3*.

Paragrafen innehåller bestämmelser om bland annat när en anmälningspliktig vattenverksamhet tidigast får påbörjas. Ändringen i paragrafen bidrar till att genomföra artikel 2.1 i MKB-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Ändringen i *tredje stycket* innebär att huvudregeln om att en anmälningspliktig vattenverksamhet får påbörjas tidigast åtta veckor efter det att anmälan har gjorts inte gäller om något annat anges i föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av bemyndigandet i 9 a § första stycket 3.

16 kap. Allmänt om prövningen

Rätt att överklaga

13 a § *En ideell förening eller annan juridisk person som avses i 13 § första stycket får överklaga överklagbara beslut enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken där tillsynsmyndigheten har bedömt om en anmälningspliktig verksamhet eller åtgärd kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. I fråga om rätten att överklaga ett sådant beslut tillämpas 13 § andra och tredje stycket.*

I paragrafen, som är ny, regleras klagorätten för miljöorganisationer när det gäller beslut där frågan huruvida en anmälningspliktig verksamhet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan har prövats. Paragrafen utgör en del av genomförandet av artikel 11 i MKB-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

Bestämmelsen i *första meningen* kompletterar 13 § i fråga om verksamheter som omfattas av MKB-direktivet. Den innebär att det författningsreglerade området över vilka beslut som får överklagas av miljöorganisationer utvidgas. Bestämmelsen omfattar beslut där tillsyns-

myndigheten har bedömt om en anmälningspliktig verksamhet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Exempel på ett sådant beslut är tillsynsmyndighetens beslut att inte vidta några åtgärder (så kallat nollbeslut) i anmälningsärenden som rör verksamheter eller åtgärder som omfattas av bilaga II till MKB-direktivet.

I *andra meningen* hänvisas till andra och tredje stycket i 13 §. Hänvisningen innebär att rätten att överklaga inte gäller beslut som rör Försvarmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk och Försvarets radioanstalt och att överklagande ska göras innan tiden för överklagande gått ut för parterna och sakägarna.

17 kap. Regeringens tillåtlighetsprövning

Underrättelse

5 § En *förvaltningsmyndighet* eller kommun som inom sitt verksamhetsområde får kännedom om en verksamhet som avses i 3 § ska underrätta regeringen om verksamheten.

Trafikverket ska årligen underrätta regeringen om byggande av vägar och järnvägar som omfattas av första stycket.

I paragrafen regleras frågan om hur regeringen får kännedom om verksamheter som det kan vara aktuellt för regeringen att förbehålla sig prövningen av enligt 3 §. Övervägandena finns i avsnitt 5.5.

I *första stycket* har ordet förvaltningsmyndighet ersatt ordet myndighet för att tydliggöra att skyldigheten att underrätta regeringen inte gäller för domstolar.

7.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1966:314) om kontinentalsockeln

3 a § Vid prövning av tillstånd att utforska kontinentalsockeln eller att utvinna naturtillgångar från den tillämpas 2 kap. och 5 kap. 3–5 §§ miljöbalken. Prövningsmyndigheten ska tillämpa det som sägs om mark- och miljödomstolens handläggning i 22 kap. 13 § miljöbalken. Bestämmelser om att tillstånd krävs för vissa verksamheter och åtgärder finns i 7 kap. 28 a–29 b §§ miljöbalken.

Vid prövning av tillstånd att utvinna naturtillgångar från kontinentalsockeln tillämpas dessutom 3 och 4 kap. miljöbalken.

För verksamheter och åtgärder som ska prövas för ett tillstånd att genom borming eller sprängning utforska kontinentalsockeln eller att utvinna naturtillgångar från den ska

1. bestämmelserna om planer och annat underlag i 3 kap. 11 och 12 §§ och 5 kap. 18 § miljöbalken tillämpas,

2. frågan om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan avgöras i ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26–27 §§ miljöbalken efter att en undersökning enligt 6 kap. 23–25 §§ har gjorts, om annat inte följer av undantagen i 6 kap. 23 § andra stycket,

3. en specifik miljöbedömning göras, information lämnas och samordning ske enligt 6 kap. 28–46 §§ miljöbalken, om en betydande miljöpåverkan kan antas, och

4. ett förenklat underlag tas fram enligt 6 kap. 47 § miljöbalken, om länsstyrelsen beslutar att en betydande miljöpåverkan inte kan antas.

Paragrafen anger vilka bestämmelser i miljöbalken som ska tillämpas vid prövning av tillstånd att utforska kontinentalsockeln eller att utvinna naturtillgångar från den. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.1.

Ändringen i *tredje stycket 2* innebär att kravet på att tillgängliggöra ett beslut om betydande miljöpåverkan enligt 6 kap. 26 a § miljöbalken ska gälla vid prövning av tillstånd att utvinna naturtillgångar från kontinentalsockeln enligt lagen.

7.3 Förslaget till lag om ändring i väglagen (1971:948)

Samråd

15 § Länsstyrelsen ska under samrådet i ett särskilt beslut avgöra om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. *Beslutet ska redovisa de omständigheter som talar för eller emot att verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.*

Prövningen ska göras av den länsstyrelse inom vars område projektet huvudsakligen ska utföras efter samråd med övriga berörda länsstyrelser. Länsstyrelsen får inte besluta i ärendet innan den som avser att bygga vägen har gett de enskilda som kan antas bli särskilt berörda möjlighet att yttra sig enligt 14 c § andra stycket.

Regeringen får meddela föreskrifter om att vissa slags projekt enligt denna lag ska antas medföra en betydande miljöpåverkan.

I paragrafen finns bestämmelser om att länsstyrelsen ska avgöra om ett projekt kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Ändringen bidrar till genomförandet av artikel 4.5 i MKB-direktivet. Överväganden finns i avsnitt 5.1.1.

Ändringen i *första stycket* tydliggör att länsstyrelsen ska avgöra frågan om ett projekt kan antas medföra en betydande miljöpåverkan i ett särskilt beslut och att myndigheten i ett sådant beslut ska redovisa skälen för den bedömning som görs i frågan om projektets miljöpåverkan.

15 d § *Länsstyrelsen ska göra ett beslut enligt 15 § första stycket tillgängligt för allmänheten. Detta gäller dock inte om*

- 1. beslutet gäller en verksamhet eller åtgärd som enbart avser försvaret, och*
- 2. ett tillgängliggörande bedöms påverka försvaret negativt.*

I paragrafen, som är ny, finns en skyldighet för länsstyrelsen att göra beslut i frågan om betydande miljöpåverkan enligt 15 § tillgängliga för allmänheten. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.1.

Motsvarande bestämmelser finns i 6 kap. 26 a § miljöbalken, se kommentaren till den paragrafen.

Ansvar, handräckning och överklagande m.m.

74 § Länsstyrelsens beslut enligt 37, 45–47 §, 48 § andra stycket, 52, 53 eller 64 § andra stycket får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövnings-tillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

Länsstyrelsens beslut enligt 16 § tredje stycket eller 16 b § andra stycket får inte överklagas.

Andra beslut av länsstyrelsen enligt denna lag än som avses i första och andra styckena får överklagas till regeringen. *Länsstyrelsens beslut enligt 15 § första stycket får inte överklagas särskilt.*

Paragrafen innehåller bestämmelser om rätt att överklaga länsstyrelsens beslut enligt lagen. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.2.

Ändringarna i *andra* och *tredje styckena* innebär att länsstyrelsens beslut i fråga om ett projekts miljöpåverkan enligt 15 § första stycket får överklagas till regeringen i samband med slutligt beslut i fråga om fastställande av vägplan.

7.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1978:160) om vissa rörledningar

Förutsättningar för koncession

4 § Koncession får meddelas endast om det från allmän synpunkt är lämpligt att ledningen dras fram och används och sökanden är lämplig att utöva verksamhet som avses med koncessionen.

Koncession får inte strida mot en detaljplan eller områdesbestämmelser. Om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas, får dock mindre avvikelser göras.

Vid koncessionsprövning ska 2–4 kap. och 5 kap. 3–5 och 18 §§ miljöbalken tillämpas.

För verksamheter och åtgärder som ska prövas för en koncession ska

1. frågan om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan avgöras i ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26–27 §§ miljöbalken efter att en undersökning enligt 6 kap. 23–25 §§ har gjorts, om annat inte följer av undantagen i 6 kap. 23 § andra stycket,

2. en specifik miljöbedömning göras, information lämnas och samordning ske enligt 6 kap. 28–46 §§ miljöbalken, om en betydande miljöpåverkan kan antas, och

3. ett förenklat underlag tas fram enligt 6 kap. 47 § miljöbalken, om länsstyrelsen beslutar att en betydande miljöpåverkan inte kan antas.

Paragrafen innehåller bestämmelser om förutsättningarna för att meddela koncession och anger vilka bestämmelser i miljöbalken som ska tillämpas vid koncessionsprövningen. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.1.

Ändringen i *fjärde stycket 1* innebär att kravet på att tillgängliggöra ett beslut om betydande miljöpåverkan enligt 6 kap. 26 a § miljöbalken ska gälla vid prövning för koncession enligt lagen.

7.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn

1 b § I ett ärende enligt denna lag ska

1. frågan om farleden eller hamnen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan avgöras i ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26–27 §§ miljöbalken efter att en undersökning enligt 6 kap. 23–25 §§ har gjorts, om inte annat följer av undantagen i 6 kap. 23 § andra stycket,

2. en specifik miljöbedömning göras och information lämnas enligt 6 kap. 28–41 och 43–45 §§ miljöbalken, om en betydande miljöpåverkan kan antas,
 3. ett förenklat underlag tas fram enligt 6 kap. 47 § miljöbalken, om länsstyrelsen beslutar att en betydande miljöpåverkan inte kan antas,
 4. Sjöfartsverket och berörda länsstyrelser omfattas av de samråd som ska ske, och
 5. det som föreskrivs i 6 kap. miljöbalken om länsstyrelse ska gälla den länsstyrelse inom vars område verksamheten huvudsakligen ska bedrivas.
- Berörda länsstyrelser ska ta ställning till om miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken innan beslut fattas om att inrätta, utvidga eller avlysa allmän farled eller allmän hamn. Beslut i den frågan får inte överklagas.
- I samband med prövningen av ett ärende enligt denna lag ska miljökonsekvensbeskrivningen och resultatet av samråd och yttranden beaktas.

Paragrafen reglerar hur en miljöbedömning ska gå till och vilka krav på underlaget som ska tillämpas i ett ärende som prövas enligt lagen. Ändringen i första stycket 2 bidrar till att genomföra artiklarna 1.2 g iv och 8a 1. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.1 och 5.3.

Ändringen i *första stycket 1* innebär att kravet på att tillgängliggöra ett beslut om betydande miljöpåverkan enligt 6 kap. 26 a § miljöbalken ska gälla i ärenden som handläggs enligt lagen.

Ändringen i *första stycket 2* innebär att 6 kap. 43 § miljöbalken ska tillämpas i ärenden där en betydande miljöpåverkan kan antas. Det betyder att prövningsmyndigheten, när ett ärende avgörs, ska slutföra miljöbedömningen genom att identifiera, beskriva och göra en slutlig och samlad bedömning av miljöeffekterna.

7.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet

5 c § För en kärnteknisk anläggning som ska prövas för ett tillstånd att uppföra, inneha eller driva en sådan anläggning ska

1. bestämmelserna om planer och planeringsunderlag i 3 kap. 11 och 12 §§ och 5 kap. 18 § miljöbalken tillämpas,
2. frågan om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan avgöras i ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26–27 §§ miljöbalken efter att en undersökning enligt 6 kap. 23–25 §§ har gjorts, om annat inte följer av undantagen i 6 kap. 23 § andra stycket,
3. en specifik miljöbedömning göras, information lämnas och samordning ske enligt 6 kap. 28–46 §§ miljöbalken, om en betydande miljöpåverkan kan antas, och
4. ett förenklat underlag tas fram enligt 6 kap. 47 § miljöbalken, om länsstyrelsen beslutar att en betydande miljöpåverkan inte kan antas.

I paragrafen anges vilka bestämmelser i miljöbalken som ska tillämpas vid prövning av ett tillstånd att uppföra, inneha eller driva en kärnteknisk anläggning. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.1.

Ändringen i *andra punkten* innebär att kravet på att tillgängliggöra ett beslut om betydande miljöpåverkan enligt 6 kap. 26 a § miljöbalken ska gälla vid prövning för ett tillstånd att uppföra, inneha eller driva en kärnteknisk anläggning.

7.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon.

Utnyttjande av naturtillgångar m.m.

6 § Vid prövning av tillstånd ska 2–4 kap. och 5 kap. 3–5 och 18 §§ miljöbalken tillämpas.

För verksamheter och åtgärder som ska prövas för ett tillstånd ska, på samma sätt som om ansökan avser en verksamhet i Sverige,

1. frågan om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan avgöras i ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26–27 §§ miljöbalken efter att en undersökning enligt 6 kap. 23–25 §§ har gjorts, om annat inte följer av undantagen i 6 kap. 23 § andra stycket,

2. en specifik miljöbedömning göras, information lämnas och samråd ske enligt 6 kap. 28–46 §§ miljöbalken, om en betydande miljöpåverkan kan antas, och

3. ett förenklat underlag tas fram enligt 6 kap. 47 § miljöbalken, om länsstyrelsen beslutar att en betydande miljöpåverkan inte kan antas.

Det som sägs om länsstyrelsen i 6 kap. miljöbalken ska gälla länsstyrelsen i det län där Sveriges sjöterritorium är närmast det område där verksamheten avses att bedrivas.

Paragrafen anger vilka bestämmelser i miljöbalken som ska tillämpas vid prövning av tillstånd enligt denna lag. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.1.

Ändringen i *andra stycket 1* innebär att kravet på att tillgängliggöra ett beslut om betydande miljöpåverkan enligt 6 kap. 26 a § miljöbalken ska gälla vid prövning av tillstånd enligt lagen.

7.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1649) om byggande av järnväg

2 kap. Järnvägsplan m.m.

Samråd

4 § Länsstyrelsen ska under samrådet i ett särskilt beslut avgöra om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. *Beslutet ska redovisa de omständigheter som talar för eller emot att verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.*

Prövningen ska göras av den länsstyrelse inom vars område projektet huvudsakligen ska utföras efter samråd med övriga berörda länsstyrelser. Länsstyrelsen får inte besluta i ärendet innan den som avser att bygga järnvägen har gett de enskilda som kan antas bli särskilt berörda möjlighet att yttra sig enligt 3 § andra stycket.

Regeringen får meddela föreskrifter om att vissa slags projekt enligt denna lag ska antas medföra en betydande miljöpåverkan.

I paragrafen finns bestämmelser om att länsstyrelsen ska avgöra huruvida ett projekt kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.2.

Ändringen i *första stycket* tydliggör att länsstyrelsen ska avgöra frågan om ett projekt kan antas medföra en betydande miljöpåverkan eller inte i ett särskilt beslut och att myndigheten i ett sådant beslut ska redovisa skälen för den bedömning som görs i frågan om projektets miljöpåverkan.

4 a § Länsstyrelsen ska göra ett beslut enligt 4 § första stycket tillgängligt för allmänheten. Detta gäller dock inte om

1. beslutet gäller en verksamhet eller åtgärd som enbart avser försvaret, och
2. ett tillgängliggörande bedöms påverka försvaret negativt.

I paragrafen, som är ny, föreskrivs att länsstyrelsen ska göra ett beslut i frågan om betydande miljöpåverkan enligt 4 § tillgängligt för allmänheten. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.1.

Motsvarande bestämmelser finns i 6 kap. 26 a § miljöbalken, se kommentaren till den paragrafen.

5 kap. Överklagande m.m.

2 § Länsstyrelsens beslut enligt 2 kap. 4 § första stycket och 3 kap. 3 a § får överklagas till regeringen. Länsstyrelsens beslut enligt 2 kap. 4 § första stycket får inte överklagas särskilt.

Länsstyrelsens beslut enligt 2 kap. 8 § tredje stycket eller 10 § andra stycket får inte överklagas.

Andra beslut av länsstyrelsen får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

Paragrafen reglerar vilka av länsstyrelsens beslut som får överklagas, till vilken prövningsinstans och om prövningstillstånd krävs vid överklagande. Överväganden finns i avsnitt 5.1.2.

I *första stycket* införs en hänvisning till 2 kap. 4 § första stycket. I *andra stycket* tas hänvisningen till samma lagrum bort. Ändringarna innebär att länsstyrelsens beslut i frågan om betydande miljöpåverkan får överklagas till regeringen. Den nya bestämmelsen i *första stycket andra meningen* innebär att länsstyrelsens beslut i frågan om betydande miljöpåverkan kan överklagas endast i samband med överklagande av ett slutligt beslut i ärendet om att fastställa en järnvägsplan.

7.9 Förslaget till lag om ändring i ellagen (1997:857)

2 kap. Nätkoncession och ledningar vid trafikleder

Tillämpning av miljöbalken

17 § Vid en prövning av frågor om beviljande av nätkoncession för linje ska 2–4 kap. och 5 kap. 3–5 och 18 §§ miljöbalken tillämpas.

För en starkströmsledning som ska prövas för en nätkoncession för linje ska

1. frågan om huruvida byggandet eller användandet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan avgöras genom ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26–27 §§ miljöbalken efter det att en undersökning enligt 6 kap. 23–26 §§ har gjorts, om något annat inte följer av 6 kap. 23 § andra stycket,

2. en specifik miljöbedömning görs, information lämnas och samordning ske enligt 6 kap. 28–46 §§ miljöbalken, om en betydande miljöpåverkan kan antas, och

3. ett förenklat underlag tas fram enligt 6 kap. 47 § miljöbalken, om länsstyrelsen beslutar att en betydande miljöpåverkan inte kan antas.

Trots första och andra styckena behöver frågor som har prövats i ett mål eller ärende om tillstånd enligt miljöbalken inte prövas på nytt i ärendet om nät-

koncession. Om det i målet eller ärendet om tillstånd enligt miljöbalken finns en miljökonsekvensbeskrivning som beskriver de direkta och indirekta effekter på människors hälsa och miljön som ledningen kan medföra, behöver det inte finnas någon särskild miljökonsekvensbeskrivning i koncessionsärendet.

Paragrafen reglerar vilka bestämmelser i miljöbalken som ska tillämpas vid prövning av frågor om beviljande av nätkoncession för linje. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.1.

Ändringen i *andra stycket 1* innebär att kravet på att tillgängliggöra ett beslut om betydande miljöpåverkan enligt 6 kap. 26 a § miljöbalken ska gälla vid frågor om beviljande av nätkoncession för linje enligt lagen.

Omprövning av nätkoncession för linje

35 § Vid en omprövning enligt 31 § ska 2–4 kap. och 5 kap. 3–5 och 18 §§ miljöbalken tillämpas.

För den nätkoncession som ska omprövas ska

1. frågan om huruvida en betydande miljöpåverkan kan antas avgöras genom ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26–27 §§ miljöbalken efter det att en undersökning enligt 6 kap. 23–26 §§ har gjorts, om något annat inte följer av 6 kap. 23 § andra stycket,

2. en specifik miljöbedömning göras, information lämnas och samordning ske enligt 6 kap. 28–46 §§ miljöbalken, om en betydande miljöpåverkan kan antas, och

3. ett förenklat underlag tas fram enligt 6 kap. 47 § miljöbalken, om länsstyrelsen beslutar att en betydande miljöpåverkan inte kan antas.

Paragrafen reglerar vilka bestämmelser i miljöbalken som ska tillämpas vid en omprövning av en nätkoncession för linje. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.1.

Ändringen i *andra stycket 1* innebär att kravet på att tillgängliggöra ett beslut om betydande miljöpåverkan enligt 6 kap. 26 a § miljöbalken ska gälla vid omprövning av nätkoncession enligt lagen.

7.10 Förslaget till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403)

2 kap. Koncession

Förutsättningar för meddelande av koncession

7 § Vid prövning av frågor om meddelande av koncession ska 2–4 kap. och 5 kap. 3–5 och 18 §§ miljöbalken tillämpas.

För verksamheter och åtgärder som ska prövas för en koncession ska

1. frågan om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan avgöras i ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26–27 §§ miljöbalken efter att en undersökning enligt 6 kap. 23–26 §§ har gjorts om annat inte följer av undantagen i 6 kap. 23 § andra stycket,

2. en specifik miljöbedömning göras, information lämnas och samordning ske enligt 6 kap. 28–46 §§ miljöbalken, om en betydande miljöpåverkan kan antas, och

3. ett förenklat underlag tas fram enligt 6 kap. 47 § miljöbalken, om länsstyrelsen beslutar att en betydande miljöpåverkan inte kan antas.

I denna paragraf anges vilka bestämmelser i miljöbalken som ska tillämpas vid prövning av frågor om meddelande av koncession för att bygga eller använda en naturgasledning. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.1.

Ändringen i *andra stycket 1* innebär att kravet på att tillgängliggöra ett beslut om betydande miljöpåverkan enligt 6 kap. 26 a § miljöbalken ska gälla vid prövning för koncession enligt lagen.

Sammanfattning av promemorian Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet

Det svenska genomförandet ses över

Europeiska kommissionen har i en formell underrättelse framfört synpunkter på hur Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/52/EU (MKB-direktivet) har genomförts i svensk rätt. Med anledning av kommissionens synpunkter har en översyn av genomförandet inletts inom Regeringskansliet.

De verksamheter och åtgärder som omfattas av MKB-direktivet är både sådana som tillståndsprövas enligt miljöbalken i Sverige – miljöfarlig verksamhet (9 kap.) och vattenverksamhet (11 kap.) – och sådana som huvudsakligen prövas enligt annan lagstiftning, till exempel plan- och bygglagen (2010:900).

Kommissionen menar i den formella underrättelsen att Sverige i vissa avseenden har genomfört direktivet på ett felaktigt sätt, bl.a. i miljöbalken och i annan lagstiftning där MKB-direktivet genomförs. Det handlar exempelvis om att kraven på tillstånd och prövning av vissa verksamheter inte genomförts på rätt sätt. Kommissionen menar också att det saknas bestämmelser som säkerställer att allmänheten informeras om beslut på rätt sätt och att miljöorganisationer har rätt att överklaga vissa beslut.

Regeringen har i sina svar till kommissionen framfört att Sverige i huvudsak har genomfört direktivet på ett korrekt sätt när det gäller de krav som tas upp i den formella underrättelsen.

Vid den genomgång av Sveriges genomförande som gjordes i samband med att underrättelsen besvarades uppmärksammades emellertid att ett antal bestämmelser i direktivet inte tydligt kommit till uttryck vid genomförandet. Kritiken från kommissionen visar att det inte i alla delar är helt transparent hur MKB-direktivet genomförs i svensk rätt.

I denna promemoria redovisas slutsatserna från översynen med förslag på förtydliganden av genomförandet i miljöbalken samt viss sektorslagstiftning. En fortsatt översyn pågår av genomförandet av vissa punkter i bilaga 2 till MKB-direktivet.

Förslagen i sammanfattning

I denna promemoria presenteras i huvudsak följande förslag.

- Den myndighet som prövar frågan om en verksamhet eller åtgärd kan antas medföra betydande miljöpåverkan ska redovisa sina slutsatser i ett beslut.
- Den myndighet som prövar om en verksamhet ska antas medföra betydande miljöpåverkan ska tillgängliggöra beslutet för allmänheten.
- Allmänhetens möjlighet att överklaga beslut där verksamhetens eller åtgärdens miljöpåverkan har prövats eller skulle ha prövats ska tydliggöras.

- Vissa tillkommande miljöfarliga verksamheter ska alltid antas medföra en betydande miljöpåverkan och ska därför genomgå en specifik miljöbedömning. Ett antal verksamheter som inte omfattas av MKB-direktivet ska inte längre antas medföra betydande miljöpåverkan.
- Ett antal tillkommande verksamheter och åtgärder som bedöms omfattas av bilaga 2 till MKB-direktivet ska genomgå fall till fall-bedömning av verksamhetens eller åtgärdens miljöpåverkan.
- Regleringen av markinnehavarens användning av berg, naturgrus, torv och andra jordarter för husbehov ska i större utsträckning motsvara de krav som gäller för användning av dessa material för andra användningsområden.
- Kraven på att prövningsmyndigheten ska identifiera, beskriva och göra en samlad bedömning av miljöeffekterna vid prövningen av inrättande av en allmän farled eller en allmän hamn ska förtydligas.
- En verksamhet som avser behandling av avfall och är anmälningspliktig ska få påbörjas först efter att tillsynsmyndigheten har meddelat föreläggande om försiktighetsmått.
- Vissa verksamheter som behandlar avfall och som i dag varken är anmälnings- eller tillståndspliktiga, utan s.k. U-verksamheter, ska bli anmälningspliktiga. Det ska införas tillståndsplikt för att behandla icke-farligt avfall genom kemisk behandling om den tillförda mängden avfall är mer än 100 ton per dygn. Viss behandling av uppgrävda förorenade massor som i dag är anmälningspliktig ska bli tillståndspliktig. Koderna för behandling av avfall som uppkommit i egen verksamhet ska tas bort och dessa verksamheter ska prövas enligt andra koder i 29 kap. miljöprövningsförordningen.

Huvuddelen av förslagen har bedömts nödvändiga för att tydligt genomföra MKB-direktivets krav eller är konsekvensändringar till sådana förslag som har bedömts nödvändiga. Vissa av förslagen syftar även till att förtydliga genomförandet av avfallsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktivet 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv). I tillägg till dessa förslag lämnas förslag på förtydliganden och redaktionella ändringar.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslagen till ändring i miljöprövningsförordningen ska träda i kraft den 1 oktober 2021 och övriga förslag den 1 juli 2022.

Äldre bestämmelser ska med vissa undantag gälla för ärenden som påbörjats före ikraftträdandet och mål eller ärenden som avser överklagande eller överprövning av sådana ärenden till dess målet eller ärendet är avgjort.

En verksamhet som bedrivs den 1 oktober 2021 och som enligt äldre bestämmelser inte är tillståndspliktig men som blir tillståndspliktig genom de nya bestämmelserna ska få fortsätta bedrivas till och med den 1 oktober 2023. För att fortsätta verksamheten efter det datumet ska det krävas ett tillstånd. Om ansökan om tillstånd har getts in före den 1 oktober 2023 ska

verksamheten få fortsätta till dess att ansökan har prövats slutligt om inte Bilaga 1
prövningsmyndigheten bestämmer annat.

En verksamhet som bedrivs den 1 oktober 2021 och som enligt äldre bestämmelser inte är anmälningspliktig men som blir anmälningspliktig genom de nya bestämmelserna ska få fortsätta att bedrivas till och med den 1 oktober 2022. Vad gäller täkt för markinnehavarens husbehov av naturgrus får den dock fortsätta att bedrivas till och med den 1 oktober 2023. För att fortsätta verksamheten efter dessa datum ska det krävas en anmälan. Om anmälan har getts in före den 1 oktober 2022 respektive den 1 oktober 2023 ska verksamheten få fortsätta till dess att handläggningen av anmälan har avslutats eller tillsynsmyndigheten bestämmer annat.

Konsekvenser

Förslagen påverkar framför allt kommunerna i egenskap av prövnings- och tillsynsmyndighet genom att det ställs krav på att miljöpåverkan av fler miljöfarliga verksamheter än i dag ska prövas. Vissa verksamhetsutövare kommer att träffas av ökade krav på miljöprövning. För vissa verksamheter kommer ytterligare underlag angående verksamhetens miljöpåverkan att behöva tas fram och ges in till tillsynsmyndigheten. Detta rör i huvudsak sådana verksamheter som anmäls till tillsynsmyndigheten. Vissa verksamheter kommer inte längre att omfattas av krav på en specifik miljöbedömning.

Förslagen bedöms ha viss positiv effekt för miljön genom att ett ökat antal verksamheter kommer att anmälas till tillsynsmyndigheten och att frågan om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra betydande miljöpåverkan eller inte därmed kommer under prövning. Förslagen bedöms innebära något ökade kostnader för staten. Om förslaget inte genomförs och EU-domstolen i en process skulle fälla Sverige för ett ofullständigt genomförande av MKB-direktivet skulle det kunna medföra kostnader i form av sanktioner.

Promemorians Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet lagförslag

Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Häri genom föreskrivs¹ att 6 kap. 26 §, 9 kap. 6 c och 6 d §§, 16 kap. 13 § och 17 kap. 3 och 5 §§ miljöbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

26 §²

Länsstyrelsen ska efter undersökningen i ett särskilt beslut avgöra om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Beslutet ska redovisa de omständigheter som talar för eller emot att verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Beslutet ska redovisa de omständigheter som talar för eller emot att verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. *Beslutet ska göras tillgängligt för allmänheten.*

I 47 § finns en bestämmelse om att en liten miljökonsekvensbeskrivning ska tas fram om länsstyrelsen beslutar att en betydande miljöpåverkan inte kan antas.

9 kap.

6 c §³

En anmälningspliktig verksamhet får påbörjas tidigast sex veckor efter det att anmälan har gjorts, om inte tillsynsmyndigheten bestämmer något annat.

Regeringen får meddela föreskrifter om

1. skyldighet för tillsynsmyndigheten att meddela sådana förelägganden som avses i 6 a §,

2. vad som ska gälla vid ändring av en verksamhet som omfattas av ett tillstånd som avses i 6 b § eller som har upphört att vara tillståndspliktig men bedrivs med stöd av ett tillstånd enligt detta kapitel, och

3. när en anmälningspliktig verksamhet tidigast får påbörjas.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/52/EU.

² Senaste lydelse 2017:955.

³ Senaste lydelse 2012:907.

6 d §⁴

Regeringen får meddela föreskrifter om

1. skyldighet för tillsynsmyndigheten att meddela sådana förelägganden som avses i 6 a §, och

2. vad som ska gälla vid ändring av en verksamhet som omfattas av ett tillstånd som avses i 6 b § eller som har upphört att vara tillståndspliktig men bedrivs med stöd av ett tillstånd enligt detta kapitel.

En anmälningspliktig verksamhet får påbörjas tidigast sex veckor efter det att anmälan har gjorts, om inte

1. annat följer av föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd 6 c § 3, eller

2. tillsynsmyndigheten bestämmer något annat.

16 kap.13 §⁵

Överklagbara domar och beslut om tillstånd, godkännande eller dispens enligt denna balk, om upphävande av skydd av områden enligt 7 kap. eller om tillsyn enligt 10 kap. eller i sådana frågor enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken, får överklagas av en ideell förening eller en annan juridisk person som

1. har till huvudsakligt ändamål att tillvarata naturskydds- eller miljöskyddsintressen,

2. inte är vinstdrivande,

3. har bedrivit verksamhet i Sverige under minst tre år, och

4. har minst 100 medlemmar eller på annat sätt visar att verksamheten har allmänhetens stöd.

Rätten att överklaga enligt första stycket gäller även om överklagandet enbart avser ett villkor eller en annan bestämmelse i domen eller beslutet och även om domen eller beslutet är resultatet av en prövning enligt 22 kap. 26 §, 24 kap. 2, 3, 5, 7, 10 eller 13 § denna balk eller en prövning enligt 7 kap. 13, 14 eller 16 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet. Rätten att överklaga enligt första stycket gäller dock inte domar och beslut som rör Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Förvarets materielverk eller Försvarets radioanstalt.

Den som vill överklaga med stöd av första eller andra stycket ska göra det innan tiden för överklagande har gått ut för parterna och sakägarna.

Överklagbara domar och beslut om tillstånd, godkännande eller dispens enligt denna balk, om upphävande av skydd av områden enligt 7 kap. eller om tillsyn enligt 10 kap. eller i sådana frågor enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken *eller beslut där tillsynsmyndigheten ska pröva om anmälningspliktiga verksamheter eller åtgärder kan antas medföra betydande miljöpåverkan*, får överklagas av en ideell förening eller en annan juridisk person som

⁴ Senaste lydelse 2012:907.

⁵ Senaste lydelse 2018:1407.

17 kap.3 §⁶

Regeringen får för ett visst fall förbehålla sig att pröva tillåtligheten av en verksamhet som inte omfattas av kravet på prövning enligt 1 §, om

1. verksamheten i betraktande av de intressen som denna balk enligt 1 kap. 1 § ska främja kan antas få betydande omfattning eller bli av ingripande slag,

2. verksamheten utanför ett område som har förtecknats enligt 7 kap. 27 § kan antas mer än obetydligt skada naturvärdet inom området, eller

3. verksamheten omfattas av 4 kap. 6 § tredje stycket. 3. verksamheten omfattas av 4 kap. 6 § *andra* stycket.

Rätten till förbehåll enligt första stycket 2 gäller enbart verksamhet som är tillståndspliktig enligt balken eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken.

Om ett mål eller ärende enligt denna balk pågår om tillståndsprövning av verksamheten, ska regeringen omedelbart lämna besked om förbehållet till den tillståndsprövande mark- och miljödomstolen eller myndigheten.

5 §⁷

En *myndighet* eller kommun som inom sitt verksamhetsområde får kännedom om en verksamhet som avses i 3 § ska underrätta regeringen om verksamheten. En *förvaltningsmyndighet* eller kommun som inom sitt verksamhetsområde får kännedom om en verksamhet som avses i 3 § ska underrätta regeringen om verksamheten.

Trafikverket ska årligen underrätta regeringen om byggande av vägar och järnvägar som omfattas av första stycket.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.

2. Äldre bestämmelser gäller för prövningen och handläggningen av mål och ärenden om miljöfarlig verksamhet som inlets före den 1 juli 2022. Bestämmelsen i 6 kap. 26 § och 16 kap. 13 § ska dock tillämpas även på ärenden som har inlets före den 1 juli 2022.

⁶ Senaste lydelse 2017:955.

⁷ Senaste lydelse 2012:441.

Härigenom föreskrivs¹ att 15 och 74 §§ väglagen (1971:948)² ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §³

Länsstyrelsen ska under samrådet pröva om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Prövningen ska göras av den länsstyrelse inom vars område projektet huvudsakligen ska utföras efter samråd med övriga berörda länsstyrelser. Länsstyrelsen får inte besluta i ärendet innan den som avser att bygga vägen har gett de enskilda som kan antas bli särskilt berörda möjlighet att yttra sig enligt 14 c § andra stycket.

Prövningen ska göras av den länsstyrelse inom vars område projektet huvudsakligen ska utföras efter samråd med övriga berörda länsstyrelser. Länsstyrelsen får inte besluta i ärendet innan den som avser att bygga vägen har gett de enskilda som kan antas bli särskilt berörda möjlighet att yttra sig enligt 14 c § andra stycket. *Länsstyrelsens beslut i fråga om betydande miljöpåverkan ska göras tillgängligt för allmänheten.*

Regeringen får meddela föreskrifter om att vissa slags projekt enligt denna lag ska antas medföra en betydande miljöpåverkan.

74 §⁴

Länsstyrelsens beslut enligt 37, 45–47 §, 48 § andra stycket, 52, 53 eller 64 § andra stycket får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

Länsstyrelsens beslut enligt 15 § första stycket, 16 § tredje stycket eller 16 b § andra stycket får inte överklagas.

Länsstyrelsens beslut enligt 15 § första stycket får inte överklagas särskilt. *Länsstyrelsens beslut enligt 16 § tredje stycket eller 16 b § andra stycket får inte överklagas.*

Andra beslut av länsstyrelsen enligt denna lag än som avses i första och andra styckena får överklagas till regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/52/EU.

² Lagen omtryckt 1987:459.

³ Senaste lydelse 2012:439.

⁴ Senaste lydelse 2012:439.

Förslag till lag om ändring i lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn

Härigenom föreskrivs¹ att 1 b § lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 b §²

I ett ärende enligt denna lag ska 1. frågan om farleden eller hamnen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan avgöras i ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26 och 27 §§ miljöbalken efter att en undersökning enligt 6 kap. 23–25 §§ har gjorts, om inte annat följer av undantagen i 6 kap. 23 § andra stycket,

2. en specifik miljöbedömning göras och information lämnas enligt 6 kap. 28–41, 44 och 45 §§ miljöbalken, om en betydande miljöpåverkan kan antas,

2. en specifik miljöbedömning göras och information lämnas enligt 6 kap. 28–41, 43–45 §§ miljöbalken, om en betydande miljöpåverkan kan antas,

3. en liten miljökonsekvensbeskrivning tas fram enligt 6 kap. 47 § miljöbalken, om länsstyrelsen beslutar att en betydande miljöpåverkan inte kan antas,

4. Sjöfartsverket och berörda länsstyrelser omfattas av de samråd som ska ske, och

5. det som föreskrivs i 6 kap. miljöbalken om länsstyrelse ska gälla den länsstyrelse inom vars område verksamheten huvudsakligen ska bedrivas.

Berörda länsstyrelser ska ta ställning till om miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken innan beslut fattas om att inrätta, utvidga eller avlysa allmän farled eller allmän hamn. Beslut i den frågan får inte överklagas.

I samband med prövningen av ett ärende enligt denna lag ska miljökonsekvensbeskrivningen och resultatet av samråd och yttranden beaktas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/52/EU.

² Senaste lydelse 2017:959.

Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1649) om byggande av järnväg

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs¹ att 2 kap. 4 § och 5 kap. 2 § lagen (1995:1649) om byggande av järnväg ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

4 §²

Länsstyrelsen ska under samrådet pröva om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Prövningen ska göras av den länsstyrelse inom vars område projektet huvudsakligen ska utföras efter samråd med övriga berörda länsstyrelser. Länsstyrelsen får inte besluta i ärendet innan den som avser att bygga järnvägen har gett de enskilda som kan antas bli särskilt berörda möjlighet att yttra sig enligt 3 § andra stycket.

Prövningen ska göras av den länsstyrelse inom vars område projektet huvudsakligen ska utföras efter samråd med övriga berörda länsstyrelser. Länsstyrelsen får inte besluta i ärendet innan den som avser att bygga järnvägen har gett de enskilda som kan antas bli särskilt berörda möjlighet att yttra sig enligt 3 § andra stycket.
Länsstyrelsens beslut i fråga om betydande miljöpåverkan ska göras tillgängligt för allmänheten.

Regeringen får meddela föreskrifter om att vissa slags projekt enligt denna lag ska antas medföra en betydande miljöpåverkan.

5 kap.

2 §³

Länsstyrelsens beslut enligt 3 kap. 3 a § får överklagas till regeringen.

Länsstyrelsens beslut enligt 2 kap. 4 § första stycket, 8 § tredje stycket eller 10 § andra stycket får inte överklagas.

Länsstyrelsens beslut enligt 2 kap. 4 § första stycket får inte överklagas särskilt. *Länsstyrelsens beslut enligt 2 kap. 8 § tredje stycket eller 10 § andra stycket får inte överklagas.*

Andra beslut av länsstyrelsen får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/52/EU.

² Senaste lydelse 2012:440.

³ Senaste lydelse 2012:440.

Förteckning över remissinstanserna

Remissyttranden har lämnats av Affärsverket svenska kraftnät, Avfall Sverige, Billerud Korsnäs AB, Boverket, Borås kommun, Cementa AB, Byggföretagen, Domstolsverket, Energigas Sverige, Energimarknadsinspektionen, Folkhälsomyndigheten, Fortifikationsverket, Föreningen Foder och Spannmål, Föreningen för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige, Företagarna, Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt, Göteborgs universitet, Havs- och vattenmyndigheten, Holmen Skog AB, Huddinge kommun, Integritetsskyddsmyndigheten, Jernkontoret, Jägarnas Riksförbund, Jönköpings kommun, Kammarkollegiet, Kemikalieinspektionen, Kiruna kommun, Kommerskollegium, Konkurrensverket, Lantbrukarnas riksförbund, Livsmedelsverket, Lomma kommun, Länsstyrelsen i Gotlands län, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Länsstyrelsen i Kalmar län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Södermanlands län, Länsstyrelsen i Uppsala län, Länsstyrelsen i Värmlands län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Malmö kommun, Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt, Mark- och miljödomstolen vid Östersunds tingsrätt, Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Nacka kommun, Naturvårdsverket, Olofströms kommun, Polismyndigheten, Post- och telestyrelsen, Regelrådet, Region Dalarna, Region Stockholm, Sametinget, SCA Skog AB, Sjöfartsverket, Skanska Sverige AB, Skellefteå kommun, Skogforsk, Skogsindustrierna, Skogsstyrelsen, Statens energimyndighet, Statens fastighetsverk, Statens geotekniska institut, Statens jordbruksverk, Stockholms kommun, Stockholms universitet, Stora Enso Skog AB, Strålsäkerhetsmyndigheten, Svensk Vattenkraftförening, Svensk Vindenergi, Svenska byggnadsvårdsföreningen, Svenska Petroleum och Biodrivmedel Institutet, Sveriges Bergmaterialindustri, Sveriges geologiska undersökning, Sveriges Jordägareförbund, Sveriges Kommuner och Regioner, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, Swedavia AB, Södra skogsägarna, Tillväxtverket, Totalförsvarets forskningsinstitut, Trafikverket, Transportstyrelsen, Uppsala kommun, Åklagarmyndigheten, Åre kommun och Örebro kommun.

Därutöver har yttranden inkommit från Försvarsinspektören för hälsa och miljö, Näringslivets regelnämnd, Sveaskog Förvaltnings AB, Svevia AB och Kopparfors Skogar AB.

Gävle kommun, Luleå tekniska universitet, Region Sörmland, Region Norrbotten, Sveriges lantbruksuniversitet och Västerås kommun har avstått från att yttra sig.

Följande remissinstanser har inte inkommit med något yttrande: Advokatfirman Åberg & Co AB, Alvesta kommun, Boliden AB, Branschföreningen Svensk Torv, Byggmaterialindustrierna, Chalmers tekniska högskola, Dals-Eds kommun, De Recirkulerande Vattenbrukarna Sverige Ekonomisk förening, Dorotea kommun, El-kretsen, Energiföretagen Sverige, Enviloop AB, Eskilstuna kommun, Fortum Waste Solutions AB, Foyen Advokatfirma KB, Förpacknings- och Tidningsinsamlingen,

Gjuteriföreningen, Grafiska företagen, Hagfors kommun, Hela Sverige ska leva, Hjelmco Oil AB, Hushållningssällskapens förbund, Härnösands kommun, Innovations- och kemiindustrierna i Sverige, Lycksele kommun, Lysekils kommun, Mellanskog, Mora kommun, Motala kommun, NCC Sverige AB, Norra skog, Piteå kommun, Ragn Sells AB, Renova AB, Riksförbundet Enskilda Vägar, Sjöbo kommun, Skogsentreprenörerna, Sotenäs kommun, Structor Miljöbyrå, Suez Recycling AB/PreZero, Svensk Fågel, Svensk Mink, Svensk Ytbehandlingsförening, Svenska Kyl & Värmepumpföreningen, Svenska Träskyddsföreningen, Svenska Botaniska Föreningen, Svenska Jägareförbundet, Svenska Naturskyddsföreningen, Svenskt Näringsliv, Svenskt vatten, Sveriges Hamnar, Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund, Sveriges textil- och modeföretag, Sveriges Tvätteriförbund, SWECO, Swedegas AB, Swerock, Säffle kommun, Säkerhets- och försvarsföretagen, Teknikföretagen, Tranås Skinnberedning AB, Trossamfundet Svenska kyrkan, Tyréns AB, Uppsala universitet, Vattenfall AB, Vårgårda kommun, Världsnaturfonden i Sverige, WSP Sverige AB och Återvinningsindustrierna.

Sammanfattning av promemorian Ytterligare steg för att förbättra genomförandet av MKB-direktivet

Europeiska kommissionen har i en formell underrättelse framfört synpunkter på hur Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt (MKB-direktivet) har genomförts i svensk rätt. I denna promemoria presenteras förslag som syftar till att förbättra det svenska genomförandet av direktivet. Förslagen innebär i huvudsak att vissa verksamheter och åtgärder ska anmälas till tillsynsmyndigheten, som ska göra en bedömning i frågan om huruvida verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Ändringar föreslås i bland annat miljöbalken, förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter, förordningen (1998:904) om anmälan för samråd och miljöprövningsförordningen (2013:251).

Anmälningsplikt införs för verksamheter och åtgärder som avser viss vattenförsörjning för jordbruk, avskogning, uppodling och nyplantering i syfte att ändra markanvändningen, viss omstrukturering av mark på landsbygden, uppförande av starkströmsluftledningar, uppförande av anläggning för transport av hetvatten och verksamhet som formar metall med användning av sprängmedel. Det införs bestämmelser om att en anmälan ska innehålla de uppgifter som behövs för att bedöma om den anmälda verksamheten eller åtgärden kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Den myndighet som bedömer om de verksamheter eller åtgärder som föreslås bli anmälningspliktiga kan antas medföra betydande miljöpåverkan ska redovisa sina slutsatser i ett beslut. Detsamma ska gälla för den myndighet som handlägger en anmälan om en vattenverksamhet. En anmälningspliktig verksamhet eller åtgärd ska få påbörjas endast om tillsynsmyndigheten har bedömt att den inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Om en anmälningspliktig vattenverksamhet kan antas medföra sådan påverkan ska tillsynsmyndigheten förelägga den som har gjort anmälan att ansöka om tillstånd.

Ett nytt tillståndsförfarande som bland annat omfattar jord- och skogsbruksverksamheter införs där länsstyrelsen blir tillståndsmyndighet. En specifik miljöbedömning ska göras i fråga om en verksamhet eller åtgärd som ska prövas för ett sådant tillstånd.

Vissa ord i miljöprövningsförordningen förtydligas. Det införs bestämmelser om handläggningstiden för beslut om betydande miljöpåverkan och om hur tidsfristen för när en anmälningspliktig verksamhet tidigast ska få påbörjas ska beräknas. Det införs avgifter för ärenden om tillstånd och anmälan enligt 12 kap. miljöbalken.

Förslagen ska träda i kraft den 1 januari 2025.

Promemorians Ytterligare steg för att förbättra genomförandet av MKB-direktivet lagförslag

Bilaga 5

Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om miljöbalken

dels att 6 kap. 20 och 23 §§, 9 kap. 6 d §, 11 kap. 9 a, 9 b och 11 §§, 12 kap. 12 §, 19 kap. 4 och 5 §§, 24 kap. 1 och 8 §§ och 29 kap. 4 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 11 kap. 9 d § och 16 kap. 2 f §, av följande lydelse,

dels att det närmast före 19 kap. 6 § ska införas en ny rubrik som ska lyda ”Särskilt om prövningen som rör särskilda skyddade områden”

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

20 §²

En specifik miljöbedömning ska göras i fråga om en verksamhet eller åtgärd som ska prövas

1. för ett tillstånd som avses i 7 kap. 28 a §, om det inte rör sig om brådskande åtgärder som är nödvändiga med hänsyn till skyddet mot allvarliga olägenheter för människors hälsa, eller

2. för ett tillstånd som avses i 9 eller 11 kap. eller för en tillåtlighet som avses i 17 kap., om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

En specifik miljöbedömning krävs inte för en sådan prövning som avses i 24 kap. 3, 5, 10, 13, 13 a eller 14 §.

2. för ett tillstånd som avses i 9, 11 eller 12 kap. eller för en tillåtlighet som avses i 17 kap., om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

En specifik miljöbedömning krävs inte för en sådan prövning som avses i 12 kap. 11 § eller 24 kap. 3, 5, 10, 13, 13 a eller 14 §.

23 §³

Den som avser att bedriva en sådan verksamhet eller vidta en sådan åtgärd som avses i 20 § första stycket 2 ska undersöka om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

En sådan undersökning behöver dock inte göras om

1. den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden anser att en betydande miljöpåverkan kan antas,

2. frågan om betydande miljö- 2. frågan om betydande miljö-
påverkan har avgjorts i föreskrifter påverkan har avgjorts i föreskrifter

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/52/EU.

² Senaste lydelse 2023:632.

³ Senaste lydelse 2017:955.

som regeringen har meddelat med stöd av 21 §, *eller*

3. den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden har förelagts att ansöka om ett tillstånd som avses i 9 kap. 6 a §.

som regeringen har meddelat med stöd av 21 §, *eller*

3. den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden har förelagts att ansöka om ett tillstånd som avses i 9 kap. 6 a §,

4. frågan om betydande miljöpåverkan har avgjorts efter anmälan till en tillsynsmyndighet enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken.

*Föreslagen lydelse i promemorian
Ett förbättrat genomförande av
MKB-direktivet, M2021/00596*

Föreslagen lydelse

9 kap.

6 d §

En anmälningspliktig verksamhet får påbörjas tidigast sex veckor efter det att anmälan har gjorts, om inte

1. annat följer av föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd 6 c § 3, eller

2. tillsynsmyndigheten bestämmer något annat.

En anmälningspliktig verksamhet får påbörjas tidigast sex veckor efter det att anmälan *kom in till tillsynsmyndigheten*, om inte

1. annat följer av föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd 6 c § 3, eller

Om tillsynsmyndigheten inom fyra veckor från den dag då anmälan kom in förelägger den som har gjort anmälan att avhjälpa en brist i anmälan, räknas tidsfristen i första stycket från den dag då bristen avhjälpes.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

9 a §⁴

Ansökan om tillstånd till vattenverksamhet prövas av mark- och miljödomstolen. Ansökan om tillstånd till markavvattning prövas dock av länsstyrelsen, om den inte ska prövas av mark- och miljödomstolen enligt 7 kap. 19 eller 20 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Anmälan om vattenverksamhet ska, enligt föreskrifter som meddelas av regeringen, göras till försvarsinspektören för hälsa och miljö, länsstyrelsen eller kommunen.

En anmälningspliktig vattenverksamhet får påbörjas tidigast åtta veckor efter det att anmälan har gjorts, om inte tillsynsmyndigheten bestämmer något annat.

9 b §⁵

Ansökan om tillstånd till vattenverksamhet prövas av mark- och miljödomstolen. Ansökan om tillstånd till markavvattning prövas dock av länsstyrelsen, om den inte ska prövas av mark- och miljödomstolen enligt 7 kap. 19 eller 20 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Anmälan om vattenverksamhet ska, enligt föreskrifter som meddelas av regeringen, göras till försvarsinspektören för hälsa och miljö, länsstyrelsen eller kommunen.

En anmälningspliktig vattenverksamhet får påbörjas tidigast åtta veckor efter det att anmälan har gjorts, om inte tillsynsmyndigheten bestämmer något annat.

9 d §

En anmälningspliktig verksamhet får påbörjas tidigast åtta veckor efter det att anmälan kom in till tillsynsmyndigheten, om inte 1. annat följer av föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 9 a § första stycket 3, eller 2. tillsynsmyndigheten bestämmer något annat.

Om tillsynsmyndigheten inom fyra veckor från den dag då anmälan kom in förelägger den som har gjort anmälan att avhjälpa en brist i anmälan, räknas tidsfristen i första stycket från den dag då bristen avhjälpes.

11 §

Tillstånd enligt detta kapitel behövs inte för

1. vattentäkt för en en- eller tvåfamiljsfastighets eller jordbruksfastighets husbehovsförbrukning eller värmeförsörjning,

1. vattentäkt för husbehovsförbrukningen eller värmeförsörjningen för en en- eller tvåfamiljsfastighet,

2. vattentäkt för en jordbruksfastighets husbehovsförbrukning eller värmeförsörjning om bortledandet uppgår till högst

⁵ Senaste lydelse 2017:782.

a) tio kubikmeter yt- eller grundvatten per dygn på Gotland eller Öland, eller

b) 25 kubikmeter yt- eller grundvatten per dygn på en annan plats än Gotland eller Öland,

2. utförande av anläggningar för odling av fisk, musslor eller kräftdjur, eller

3. utförande av anläggningar för utvinning av värme, om åtgärden inte avser vattentäkt.

3. utförande av anläggningar för odling av fisk, musslor eller kräftdjur, eller

4. utförande av anläggningar för utvinning av värme, om åtgärden inte avser vattentäkt.

12 kap.

12 §

Regeringen får föreskriva om sådan tillståndsplikt för verksamheter eller åtgärder som kan krävas till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen.

Regeringen får, om det krävs till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen, meddela föreskrifter om tillstånds- eller anmälningsplikt för verksamheter och åtgärder.

16 kap.

2 f §

Vid ändring av en verksamhet med tillstånd enligt bestämmelser som meddelats med stöd av 12 kap. 12 § miljöbalken får tillståndet begränsas till att enbart avse ändringen (ändringstillstånd).

19 kap.

4 §⁶

Länsstyrelser eller kommunala nämnder ska

Länsstyrelser eller kommunala nämnder ska vid prövning av ärenden som avser miljöfarlig verksamhet

1. genom kungörelse i ortstidning eller på annat lämpligt sätt ge den som kan beröras av verksamheten tillfälle att yttra sig,

2. samråda med de statliga och kommunala myndigheter som har väsentliga intressen att bevaka i saken,

3. hålla sammanträde med den som saken angår och besiktning på platsen om det behövs för utredningen i ärendet, och

4. underrätta den som har gjort en ansökan eller kommit med synpunkter genom någon annan än honom eller henne själv och ge honom eller henne tillfälle att yttra sig om inte annat följer av 25 § förvaltningslagen (2017:900).

I ett ärende som prövas av länsstyrelsen eller en kommunal nämnd ska *styrelsen* eller nämnden tillämpa bestämmelserna

I ett ärende som prövas av länsstyrelsen eller en kommunal nämnd *och som avser miljöfarlig verksamhet* ska *länsstyrelsen* eller nämnden tillämpa bestämmelserna

1. i 22 kap. 1 och 1 d–1 f §§ om ansökans form och innehåll,
2. i 22 kap. 2 § om en ansökans ingivande och brister i den,
3. i 22 kap. 2 a § om prövningar som avses i 24 kap. 3, 5, 8, 9 och 13 §§,
3. i 22 kap. 2 a § om skyldighet att tillhandahålla utredning,
4. i 22 kap. 3 § om kungörelses innehåll,
5. i 22 kap. 6 § om talerätt,
6. i 22 kap. 9 § om rätt att företräda fastighet,
7. i 22 kap. 12 och 13 §§ om sakkunniga och om att inhämta yttrande,
8. i 3 kap. 4 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar om undersökning på platsen,
9. i 22 kap. 25 § första stycket 1–3 och 5–11, andra stycket sista meningen och tredje stycket samt 25 a–25 c och 25 f–25 h §§ om en tillståndsdoms innehåll,
10. i 22 kap. 26 § om särskild dom,
11. i 22 kap. 27 § första stycket, andra stycket andra meningen samt tredje stycket första meningen om uppskjutna frågor och provisoriska föreskrifter,
12. i 22 kap. 28 § första stycket första meningen om verkställighetsförordnande, och
13. i 23 kap. 3 § när det gäller särskilt överklagande i frågor om sakkunniga som avses i 22 kap. 12 §.

24 kap.

1 §⁸

Om en dom eller ett beslut som har meddelats i ett ansökningsmål enligt 21 kap. 1 a § första stycket denna balk eller 7 kap. 1 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet avser tillstånd till en verksamhet enligt balken och domen eller beslutet har fått laga kraft, gäller tillståndet mot alla, vad avser frågor som har prövats i domen eller beslutet. Detsamma gäller beslut om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som har meddelats av en länsstyrelse eller kommun med stöd av 9 kap. 8 § *samt* beslut om tillstånd till

Om en dom eller ett beslut som har meddelats i ett ansökningsmål enligt 21 kap. 1 a § första stycket denna balk eller 7 kap. 1 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet avser tillstånd till en verksamhet enligt balken och domen eller beslutet har fått laga kraft, gäller tillståndet mot alla, vad avser frågor som har prövats i domen eller beslutet. Detsamma gäller beslut om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som har meddelats av en länsstyrelse eller kommun med stöd av 9 kap. 8 § samt beslut om tillstånd till

⁷ Senaste lydelse 2022:1100.

⁸ Senaste lydelse 2021:876.

markavvattning som har meddelats av en länsstyrelse enligt 11 kap. Om tillståndet avser utförandet av en vattenanläggning, innefattar det rätt att bibehålla anläggningen. Till följd av detta kapitel, till följd av 7 kap. 20 eller 22 §, 9 kap. 5 §, 10 kap. 17 §, 11 kap. 9 c § eller 12 kap. 10 § denna balk eller till följd av 2 kap. 10 § eller 7 kap. 13, 14, 15, 16 eller 17 § lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, kan dock ett tillstånd begränsas eller förenas med ändrade eller nya villkor, eller återkallas och fortsatt verksamhet förbjudas. Ett sådant ingripande kan också ske genom förelägganden eller förbud enligt 10 kap. 14 § eller 26 kap. 9 § fjärde stycket.

markavvattning som har meddelats av en länsstyrelse enligt 11 kap. *och beslut om tillstånd som har meddelats enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 12 kap. 12 § denna balk.* Om tillståndet avser utförandet av en vattenanläggning, innefattar det rätt att bibehålla anläggningen. Till följd av detta kapitel, till följd av 7 kap. 20 eller 22 §, 9 kap. 5 §, 10 kap. 17 §, 11 kap. 9 c § eller 12 kap. 10 § denna balk eller till följd av 2 kap. 10 § eller 7 kap. 13, 14, 15, 16 eller 17 § lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, kan dock ett tillstånd begränsas eller förenas med ändrade eller nya villkor, eller återkallas och fortsatt verksamhet förbjudas. Ett sådant ingripande kan också ske genom förelägganden eller förbud enligt 10 kap. 14 § eller 26 kap. 9 § fjärde stycket.

Med tillstånd avses i detta kapitel även godkännande av arbeten eller åtgärder enligt 11 kap. 16 §.

En omprövningsdom eller ett omprövningsbeslut har samma verkan som en tillståndsdom eller ett tillståndsbeslut.

8 §⁹

Ett ändringstillstånd som avses i 16 kap. 2 a *eller* 2 b § får

Ett ändringstillstånd som avses i 16 kap. 2 a, 2 b *eller* 2 f § får

1. förenas med bestämmelser om ändringar i villkor som tidigare har meddelats för de delar av verksamheten som inte omfattas av ändringen, om de tidigare villkoren har ett samband med ändringen, och

2. omprövas i samband med att ett tillstånd som omfattar hela verksamheten omprövas.

29 kap.

4 §¹⁰

För otillåten miljöverksamhet döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. påbörjar eller bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd utan tillstånd eller godkännande eller utan att ha gjort en anmälan, eller efter att ha gjort en anmälan påbörjar en verksamhet eller åtgärd utan att följa en föreskriven tidsfrist, allt enligt vad som krävs i

⁹ Senaste lydelse 2018:1407.

¹⁰ Senaste lydelse 2021:881.

a) bestämmelsen i 7 kap. 28 a § om skydd för särskilda naturområden, om verksamheten eller åtgärden inte omfattas av ett tillstånd eller en dispens enligt bestämmelserna i 9 eller 11–15 kap.,

b) föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 9 kap. 6 § om miljöfarliga verksamheter,

c) bestämmelsen i 9 kap. 6 c § om anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter,

d) bestämmelserna i 11 kap. eller föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 11 kap. om vattenverksamheter,

e) bestämmelsen i 11 kap. 9 b § tredje stycket om anmälningspliktiga vattenverksamheter,

f) bestämmelsen i 11 kap. 22 § om att ta en anläggning för bortledning av grundvatten ur bruk,

g) bestämmelsen i 12 kap. 6 § eller föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 12 kap. 6 § om att en verksamhet eller åtgärd ska anmälas för samråd,

h) bestämmelsen i 13 kap. 12 § om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer och om att släppa ut produkter som innehåller eller består av sådana organismer på marknaden,

i) föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 13 kap. 16 § om innesluten användning av genetiskt modifierade organismer,

j) föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 14 kap. 8 § om hantering, införsel, utförsel, tillstånd, godkännande eller anmälan av kemiska produkter, biotekniska organismer eller varor,

k) bestämmelserna i artikel 56 i förordning (EG) nr 1907/2006 om förutsättningar för att få använda ett ämne som anges i bilaga XIV till den förordningen eller släppa ut ett sådant ämne på marknaden,

l) bestämmelserna i artikel 28.1 i förordning (EG) nr 1107/2009 om krav på produktgodkännande av växtskyddsmedel,

m) bestämmelserna om krav på godkännande av biocidprodukter i artikel 17.1 i förordning (EU) nr 528/2012,

n) föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 15 kap. 15 § om krav på tillstånd för yrkesmässig drift av en producentansvarsorganisation för avfall från elektriska och elektroniska produkter, eller

o) bestämmelserna i 17 kap. om regeringens tillåtlighetsprövning, eller

2. påbörjar en verksamhet eller vidtar en åtgärd utan tillstånd eller utan att ha gjort en anmälan, eller efter att ha gjort en anmälan påbörjar en verksamhet eller åtgärd

utan att följa ett föreskrivet förbud mot att påbörja verksamheten eller åtgärden, allt enligt vad som krävs enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 12 kap. 12 § miljöbalken, eller

2. i egenskap av innehavare av det tillstånd eller det beslut om tillåtlighet, godkännande eller dispens som gäller för verksam-

3. i egenskap av innehavare av det tillstånd eller det beslut om tillåtlighet, godkännande eller dispens som gäller för verksam-

heten eller åtgärden och som har meddelats med stöd av balken, förordning (EG) nr 1907/2006, förordning (EG) nr 1107/2009 eller förordning (EU) nr 528/2012 bryter mot ett villkor eller en bestämmelse i tillståndet eller i beslutet.

heten eller åtgärden och som har meddelats med stöd av balken, förordning (EG) nr 1907/2006, förordning (EG) nr 1107/2009 eller förordning (EU) nr 528/2012 bryter mot ett villkor eller en bestämmelse i tillståndet eller i beslutet.

I fråga om ett villkor eller en bestämmelse om buller (bullervillkor) som har angetts i ett sådant tillstånd eller beslut som avses i första stycket 2 ska det förhållandet att en bostadsbyggnad är utsatt för omgivningsbuller i strid med bullervillkoret inte anses utgöra ett brott mot villkoret, om

1. byggnaden ingår i ett område med detaljplan eller omfattas av ett bygglov enligt plan- och bygglagen (2010:900),

2. det i planbeskrivningen till planen eller i lovet har angetts beräknade bullervärden och omgivningsbullret inte överskrider dessa värden, och

3. beräkningen av bullervärdena har gjorts med hänsyn till intresset att förebygga olägenhet för människors hälsa.

Ansvar ska inte dömas ut enligt denna paragraf, om ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 1 § eller om gärningen omfattas av en föreskrift som regeringen har meddelat med stöd av 30 kap. 1 § om skyldighet att betala miljö sanktionsavgift.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.

Remissyttranden har lämnats av Affärsverket svenska kraftnät, Alvesta kommun, Borås kommun, Borgholms kommun, Boverket, Byggföretagen, Dals-Eds kommun, Domstolsverket, Energiföretagen Sverige, Energi-marknadsinspektionen, Eskilstuna kommun, Fortifikationsverket, Företagarna, Försvarsmakten, Göteborgs universitet, Hagfors kommun, Havs- och vattenmyndigheten, Jönköpings kommun, Kommerskollegium, Konkurrensverket, Lantbrukarnas riksförbund, Lantmäteriet, Länsstyrelsen i Blekinge län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Gotlands län, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Hallands län, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Länsstyrelsen i Kalmar län, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Södermanlands län, Länsstyrelsen i Uppsala län, Länsstyrelsen i Värmlands län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Västmanlands län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Örebro län, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Malmö kommun, Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt, Mark- och miljödomstolen vid Östersunds tingsrätt, Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt, Mora kommun, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Mörbylånga kommun, Nacka kommun, Naturvårdsverket, Olofströms kommun, Peab AB, Polismyndigheten, Regelrådet, Region Dalarna, Region Norrbotten, Region Stockholm, Region Sörmland, Riksantikvarieämbetet, Sametinget, Skellefteå kommun, Skogforsk, Skogsstyrelsen, Statens energimyndighet, Statens fastighetsverk, Statens jordbruksverk, Stockholms kommun, Stockholms universitet, Sveaskog AB, Svenska Naturskyddsföreningen, Svenskt Näringsliv, Svenskt vatten, Sveriges geologiska undersökning, Sveriges Kommuner och Regioner, Sveriges lantbruksuniversitet, Södra skogsägarna, Trafikverket, Uppsala kommun, Uppsala universitet, Vattenmyndigheten för Bottenvikens vattendistrikt, Västerås kommun och Åklagarmyndigheten.

Därutöver har yttranden inkommit från E.On Sverige AB, Holmen skog, LRF Gotland, Nätverket för solparker, Skogsindustrierna, Stora Enso AB, Svensk Vindenergi, Vattenmyndigheten för Södra Östersjöns distrikt och Ölands vattenråd.

Kiruna kommun och Luleå tekniska universitet har avstått från att yttra sig.

Följande remissinstanser har inte inkommit med något yttrande: Dorotea kommun, Einar Mattsson AB, Energigas Sverige, Försvarsinspektören för hälsa och miljö, Gotlands kommun, Gävle kommun, Huddinge kommun, Hushållningssällskapens förbund, Härnösands kommun, Innovations- och kemiindustrierna i Sverige, JM AB, Lomma kommun, Lycksele kommun, Lysekils kommun, Mellanskog, Motala kommun, NCC AB, Norra skog, Piteå kommun, Re:NewCell AB, Sjöbo kommun, Skanska AB, Sotenäs kommun, Svenska Botaniska Föreningen, Sveriges Jordägareförbund, Svevia AB, Säffle kommun, Södra Cell AB, Vattenfall AB, Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt, Vattenmyndig-

